МОЛИТВОСЛОВ

на свети праведни Иоан Кронщадски

Свети праведни Иоан Кронщадски

МОЛИТВОСЛОВ: на свети праведни Иоан Кронщадски

Свети праведни Иоан Кронщадски

Издава се с благословението на славянобългарския манастир “Св. Вмчк Георги Зограф”, Света Гора, Атон.

ЗА МОЛИТВАТА 1
Значението и същността на молитвата 2
Молитвата се основава на вярата 4
Господ изпълнява нашите прошения само ако имаме несъмнена вяра 5
Молитвата пред иконата 8
Трябва да се молим не само с уста, но и със сърце 9
Господ дава според сърцето 10
Молитвата ни носи душевен мир 12
В молитвата е необходима простота на сърцето 13
В молитвата е необходимо смирение 14
За успеха на молитвата молещият се трябва да се уподоби на този, на когото се моли 15
Как да се молим на Владичицата Богородица, на Ангелите и светиите 17
Молитва за прогонване на лукавите и хулни помисли 18
Божията Майка чува нашите молитви и се моли за нас 19
Молитвата към Божията Майка спасява от уязвяванията на дявола 20
Трябва да се молим на Божията Майка с пълна увереност и надежда, че ще получим искането..... 21
Когато се молим на светиите, трябва да имаме несъмнена вяра в близостта им 22
Преди молитва трябва да изпросим за себе си благодатта на искрената молитва 23
Молитвата на Църквата 24
Страстите и суетните мечтания пречат на молитвата ни 25
Може ли да бързаме, когато се молим? 26
Молитвеното правило трябва да се извърши без бързане 27
Когато привикнеш към познатите молитви 28
Може ли да се молим със свои думи? 29
По-добре да се молим кратко, но с гореща душа 30
И в добродетелта трябва да се проявява разум 31
Утринната молитва 32
Вечерно правило 33
Молитви за прощаване и заличаване на греховете 34
В молитвата трбва искрено да желаеш исканото 35
Господнята молитва 36
В края на утринните и вечерните молитви трябва да призоваваме светиите 37
Необходимостта от поменаване на живите и починалите 38
В молитвата за живите и за починалите е необходимо сърдечното им поменаване 39
Нашата молитва от името на всички ни внушава непрестанна взаимна любов 40
Необходимо е да се молим за всички 41
Молитви по молба да се помолим за някого 42
Как да се молим за изправяне на ближните 43
Как да се молим за: 1) горд и опърничав човек; 2) за злобен; 3) за сребролюбив и алчен; 4) за завистлив; 5) за пияница; 6) за чревоугодник 44
Молитвата за починалите е голямо благодеяние за тях 45
Дяволът и нашата плът се стремят да попречат на молитвата 46
За Исусовата молитва 47
Хората изпаднаха в неверие и страсти, защото не се молят 48
Защо се уморяваме от молитвата? 49
Трябва да се принуждаваме към молитва 50
Благодарения, славословия и молитвени обръщения към ГОСПОДА И БОЖИЯТА МАЙКА 51
Благодарение за милостта и за опрощаването на греховете 52
Прошения за даруване на духовни блага 53
Благодарение за даруването на духовни блага 55
Покайна молитва против дяволското униние 56
Благодарение за избавянето от страстите и вражеските нападения 57
Молитва за по-добро вършене на делото на милостинята 58
Молитва преди причастяване със Светите Тайни 59

Благодарствена молитва на изцелен от болест 60
Молитви към Пресветата Троица 61
Молитви към Светия Дух 62
Призоваване на Владичицата Богородица 63

ЗА МОЛИТВАТА

Значението и същността на молитвата

Каква превисока чест е оказана на човечеството - то може да отваря устата си пред Бога, да беседва с Него, да Го моли за своите нужди, да благодари за благодеянията, да Го славослови за неизказаната Му милост и да бъде уверено, че тази жертва на благодарение и славословие е приятна Богу, че нашите най-добри, духовни, отнасящи се за спасението на душите ни прошения, винаги се изпълняват. И в това отношение как безмерно е превъзнесен човекът над всички чувствени и одушевени твари! Нито една твар не е получила от Бога такава чест, макар и те да имат свой език, изразяващ нуждите на тяхната природа, защото казано е, че *малките вранчета... викат към Него* (Пс. 146:9). Нека да се ползваме от тази висока чест, за да заслужим от Господа още по-големи почести - небесно звание. Там, на небето е нашата пълна слава, а тук са само начатъците ѝ, явявани на верните християни.

Молитвата е възнасяне на ума и сърцето към Бога, съзерцаване на Бога, дръзновена беседа на творението с Твореца, благоговейно предстоене на душата пред Него като пред Цар и Сам-Живот, Който дава живот на всички; забравяне заради Него на всичко, което ни заобикаля, храна за душата, въздух и светлина, нейна животворна топлина, очистване от греховете, благо иго Христово, Негово леко бреме. Молитвата е постоянно чувство (осъзнаване) на собствената ни немощ или духовна нищета, освещаване на душата, предвкусване на бъдещото блаженство, ангелско блаженство, небесен дъжд, който освежава, напоява и оплодотворява земята на душата, сила и крепост на душата и тялото, освежаване и очистване на мисления въздух, просвещение на лицето, веселие на духа, златна връзка, която съединява творението с Твореца, бодрост и мъжество във всички скърби и изкушения на живота, светилник на живота, успех в делата, равноангелно достойнство, утвърждаване на вярата, надеждата и любовта. Молитвата е приобщаване към Ангелите и светиите, от века угодили на Бога. Молитвата е изправяне на живота, майка на сърдечното съкрушение и сълзите; силен подтик към дела на милосърдието; безопасност на живота; унищожаване на страха от смъртта; пренебрегване на земните съкровища, пожелаване на небесните блага, очакване на Съдията на света, общото възкресение и живота на бъдещия век; усилно старание да се избавим от вечните мъки; непрестанно търсене на милост (помилване) от Владиката; ходене пред Божиите очи; блажено чезнене пред възсъздалия и изпълващ всичко и всички Творец; жива вода за душата; молитвата е побиране в сърцето на всички хора чрез любовта; низвеждане на небето в душата; вместване на Пресветата Троица в сърцето според казаното: *и ще дойдем при него и жилище у него ще направим* (Иоан. 14:23).

Молитвата е доказателство за моята разумна личност, за моята богообразност, залог за моето бъдещо уподобяване на Бога и блаженство. Аз съм създаден от нищото, аз съм нищо пред Бога и нямам нищо свое; но по Неговата милост съм личност, имам разум, сърце, свободна воля и по силата на своя разум и свободна воля мога със сърдечно обръщане към Него постепенно да увеличавам в себе си Неговото безкрайно Царство, постепенно и все повече да умножавам в себе си Неговите дарования, да черпя от Него като от вечнотечащ, неизчерпаем Извор всякакви духовни и телесни блага, особено духовни. Молитвата ми внушава, че съм образ Божий, че, ако имам смирено и благодарно разположение на душата си пред Бога и по силата на своята свободна воля безмерно умножавам Божиите духовни дарове, мога да се усъвършенствам до безкрай и безгранично да увеличавам своето богоподобие, своето небесно блаженство, за което съм предопределен. О! Молитвата е знак за голямото достойнство, с което ме е удостоил Създателят. Но в същото време тя ми напомня за моето нищожество (аз съм направен от нищото и нямам нищо свое - и затова прося всичко от Бога), а също и за превисокото ми достойнство (аз съм образ Божий, подобен на Бога, мога да се нарека негов приятел като Авраам, бащата на вярващите, стига само да вярвам без съмнение в битието, благостта и всемогъществото на моя Бог и да се уподобявам на Него в този живот с дела на любов и милосърдие).

Трябва да се молим заради постоянната и твърда увереност на сърцето, че всичко - и душите, и телата ни с тяхното благосъстояние и неблагосъстояние, и всичко, което имаме, всички обстоятелства на живота ни - получаваме от Бога, от Неговото всемогъщество, а не от природата, не от случая, не от себе си. Спри да се молиш на Бога - и скоро ще забравиш в сърцето си своя Благодетел, Творец и Господ, а като Го забравиш, падаш във всякакво зло. И така, виждаш, че молитвата винаги ти носи придобиване на насъщното.

Господ е така милосърден, че никога не се отвръща от нашата молитва, но милостиво приема всяка молитва, и Сам изправя несъвършеното в нея - стига само да се обръщаме към Него искрено и да не Го забравяме съвсем.

Бог затова иска от нас винаги да се обръщаме към Него в молитва, та да привлече към Себе Си нас - подивелите от греха и отдалечаващи се от Него Свои чеда, да ни очисти и да ни заключи в обятията на Своята любов, за да ни покаже каква благост е да сме винаги у Него. Така постъпват и добрите родители със злонравните си деца.

Постоянната гореща молитва ни довежда до най-искрено и твърдо убеждение в безсмъртието на нашата душа и в блаженството на онзи невеществен век: защото всички наслади на молитвата човек черпи от Бог-Дух; от Него приема цялата сила, а също и - по Неговата благодат - от Божията Майка (Тя избавя нашите души от беди, успокоява, радва, оживява), от Ангелите и от светиите.

Молитвата се основава на вярата

Молитвата се основава на вярата: вярвам, че има Бог, пред Когото изричам молитвата си; има Вседържител, Който държи на дланта Си цялото творение и дава различни видове гласове на тварите, за да общуват помежду си, а Сам Той няма нужда от никакъв глас; надявам се, че молитвата ми стига до Него, или - казано по-точно - направо от сърцето преминава в Неговите уши. Както и кореспонденцията на сина с неговия баща или с майка му, с братята и сестрите му, на бащата с децата му, на приятеля с приятелите му, когато са отдалечени едни от други, също се основава на вярата. Те са уверени, когато пишат писмата си, че онези хора, на които пишат, ги има и са живи; надяват се, че писмената беседа ще стигне до тях, ще извика в душите им съответни на споделените в писмото представи, мисли, чувства и че те ще откликнат на писмото съобразно неговото съдържание. Така и в живота за много неща ние се ръководим от вярата и надеждата: а още повече по отношение на духовния свят трябва да ходим до време *с вяра, а не с виждане* (2 Кор. 5:7).

Когато говорим с някой човек, ние сме сигурни, че той ни чува, независимо от разстоянието, което ни разделя, дори ако е голямо; сигурни сме, защото получаваме от него съответните отговори, думите ни извикват в неговото сърце същите понятия и настроения, както у нас. Или: говорим пред многолюдно събрание и сме уверени, че едновременно цялото събрание ни чува, и ако нашите думи излизат от сърцето ни, те падат в сърцата на нашите слушатели и пораждат в тях добри мисли и разположения на душите. Така и когато беседваме в молитва с Бога или със светиите, трябва без ни най-малко съмнение да бъдем уверени, че думите ни, произнесени от сърце, биват чути (не говоря за Бога, Който е навсякъде и всичко знае, и дори нашето сърце), не просто така, както живите хора чуват думите ни, но дори още по-добре - поради простотата на духовния свят, поради същата простота и богопросветеност на небожителите и техните отговори на нашите молитви се дават с по-голяма яснота и са по-мъдри и полезни, отколкото отговорите на обикновените хора на наши молби. Това трябва да се приема за истина, която не изисква доказателства, като нещо естествено. Както в първия случай всеки е уверен от опит, че другите чуват думите му, така е и тук.

Когато се молим на Бога, трябва да придобием такава твърда и непоколебима вяра, че съмнението в каквото и да било да бъде трудно, дори невъзможно, а за това в сърцето ни трябва да бъдат като изписани думите: *за Бога всичко е възможно* (Марк. 10:27). И още - трябва да имаме жива увереност, че Господ ще изпълни молитвите ни, че Той е любов и благодат, а делото Му е да твори, да дава, да милва, да обогатява, да откликва на нашите молби - *и всичко, що поискате в молитва с вяра, ще получите, и ще ви бъде дадено* (Мат. 21:22; срв. Марк. 11:24). Също така трябва много силно да внимаваме над сърцето си - да не лъже, всяка негова дума да излиза от дълбочината му, както е казано: *От дън душа викам към Тебе, Господи* (Пс. 129:1)! Т.е. трябва много да се грижим за истинността на молитвата, за онази искреност, която превръща словата на молитвата, съставена от друг, в свои и счита за истинна всяка дума на молитвата.

Вярвай твърдо в осъществимостта на всяка дума, особено на произнесената по време на молитва, като помниш, че Причина на словото е Бог-Слово, че Сам нашият Бог, почитан в Троицата, се изразява с три думи или имена: Отец, Син и Дух; че на всяка дума съответства битие, или че всяка дума може да бъде битие и дело. Отнасяй се към думите с благоговение и ги цени. Помни, че както ипостасното Слово Божие - Синът Божий винаги е съединен с Отца и Светия Дух, така и в словото на Свещеното Писание, или в молитвата, или в писанията на богомъдрите отци по Своята вездесъщност участва Отец като върховен Разум, Неговото творческо Слово и Изпълнителят - Светият Дух. Затова никоя дума не е напразна, но има или трябва да има в себе си своя сила, и горко на празнословещите, защото те ще отговарят за своето празнословие. *Защото у Бога няма да остане безсилна ни една дума* (Лук. 1:37), това въобще е свойство на словото - неговата сила и осъществимост. Такова трябва да бъде то в устата на човека.

Господ изпълнява нашите прошения само ако имаме несъмнена вяра

Ако искаш с молитва да изпросиш от Бога за себе си някакво благо, преди молитвата се подготви с несъмнена, силна вяра и предварително вземи мерки срещу съмнението и неверието. Лошо е, ако по време на самата молитва сърцето ти изнемогне във вярата и не устои в нея, тогава дори и не помисляй, че ще получиш това, за което си молил Бога, като си се съмнявал, защото ти си оскърбил Бога, а Бог не дава Своите дарове на оскърбители и маловерници! Господ е казал: *всичко, що поискате в молитва с вяра, ще получите* (Мат. 21:22), това значи, че ако поискате без вяра или със съмнение, няма да получите. Той казва още: *ако имате вяра и не се усъмните*, ще можете и планини да премествате (Мат. 21:21). Значи, ако се усъмните и не повярвате, няма да можете да го направите. Апостол Иаков казва: (всеки човек) *да проси с вяра и никак да не се съмнява ... който се съмнява..., такъв човек да не мисли, че ще получи нещо от Господа. Човек двоедушен във всичките си пътища е неуреден* (Иак. 1:6-8). Сърце, което се съмнява, че Бог може да даде исканото, бива наказвано за съмнението си: то се измъчва болезнено и се стеснява от съмнението. Не прогневявай вседържителя Бог дори и със сянка на съмнение, особено ти, който си изпитал върху себе си Божието всемогъщество множество пъти. Съмнението е хула срещу Бога, дръзка лъжа на сърцето или на загнездилия се в сърцето дух на лъжата срещу Духа на истината. Бой се от него като от отровна змия, или не - какво говоря: отвръщай се от него, не му обръщай никакво внимание. Помни, че Бог по време на твоето прошение очаква утвърдителен отговор на въпроса, който Той ти задава вътрешно: *Вярваш ли, че мога стори това?* Да, ти трябва от дълбочината на сърцето си да отговориш: *вярвам, Господи!* (срв. Мат. 9:28)! И тогава ще ти бъде според вярата ти. Срещу твоето съмнение или неверие ще ти помогне, ако разсъждаваш така:

Аз прося от Бога:

1) Съществуващо благо, а не само въображаемо, не мечтателно, не фантастично; а всичко съществуващо е получило битие от Бога, защото *без Него не стана нито едно от онова, което е станало* (Иоан. 1:3), и, значи, без Него нищо не е, и нищо не се случва, а всичко или от Него е получило битие, или по Неговата воля или по Неговото допущение съществува и става с помощта на дадените от Него на Неговите твари сили и способности - и във всичко, което съществува и се случва, Господ е пълновластен Владика. Освен това, Той *зове несъществуващото като съществуващо* (Рим. 4:17); значи, дори да поискам нещо несъществуващо, Той би могъл да ми го даде, като го сътвори.

2) Аз прося нещо възможно, а дори невъзможното за нас е възможно за Бога; значи, и от тази гледна точка няма пречка, защото Бог може да направи за мен дори това, което според моите представи е невъзможно. Нашата беда се състои в това, че във вярата ни се намесва ограниченият ни ум - този паяк, който улавя истината в мрежите на своите съждения, умозаключения и аналогии. Вярата изведнъж и всецяло обгръща и вижда, а умът стига до истината по обиколни пътища; вярата е средство за общуване на духа с духа, а умът - на духовно-сетивното с духовно-сетивното и просто с материалното; тя е дух, той - плът.

Нашата надежда да получим исканото по време на молитва се основава на вярата в Божията благост и щедрост, защото Той е Бог на милостта и щедростта, и е Човеколюбец; при това си спомняме предишните безбройни свидетелства на благостта и милостта Му, както към други хора (в Свещеното Писание и в житията на светиите), така и към нас. Затова за успеха на молитвата също така е необходимо молещият се да е получавал и преди нещо, което е искал, и за което е вярвал, че Бог ще му даде. Често ние получаваме по молитвата си това, за което молим Бога, особено ако то е за спасение на нашите души; трябва да приписваме това направо на Господа, на Неговата благодат, а не на някаква случайност. Къде в Царството на всевладичния Бог случайността има място? Без Него наистина нищо не става, също както *без Него не стана нито едно от онова, което е станало* (Иоан. 1:3). Мнозина не се молят, защото им се струва, че с молитва не са получили никакви дарове от Бога, или считат молитвата за ненужно дело; казват: Бог знае всичко още преди да го поискаме, и забравят, че е казано: *Искайте, и ще ви се даде; търсете, и ще намерите; хлопайте, и ще ви се отвори* (Мат. 7:7). Нашите молитви са нужни именно за усилване на вярата ни, чрез

която единствено се спасяваме: *защото по благодат сте спасени чрез вярата* (Еф. 2:8); *о, жено, голяма е твоята вяра* (Мат. 15:28)! Спасителят затова и накарал жената усилено да моли, за да пробуди вярата ѝ, да я укрепи. Такива хора не виждат, че нямат вяра - най-скъпоценното достояние на християнина, което е необходимо като живота, че *правят* Бога *лъжец* (1 Иоан. 1:10) с неверието си и всъщност са чеда на дявола, недостойни за никакви Божии милости, че са погиващи. Също така по време на молитва сърцето трябва да гори от желание за духовни блага, от любов към Бога, Когото сърцето съзерцава в Неговата безкрайна благост към човешкия род и Който е готов с отеческа любов да слуша всичките ни молитви. А *ко вие, бидейки лукави, умеете да давате на чедата си добри даяния, колко повече вашият Отец Небесен ще даде блага на ония, които Му искат?* (Мат. 7:11).

Когато молим Господа или Пречистата Майка Божия, или Ангелите, или светиите, трябва да имаме такава вяра, каквато е имал капернаумският стотник (Лук. 7:6 и следв.). Той вярвал, че както воините му го слушат и изпълняват думите му, така и дори много повече по всемогъщата воля на всеблагия Господ ще се изпълни и неговата молба. Ако според своите ограничени сили Божиите тварите са изпълнявали онова, за което той ги е молел, то няма ли Сам Владиката със Своята всемогъща сила да изпълни молбите на Своите раби, които с вяра и надежда се обръщат към Него! Няма ли да изпълнят нашите молби, принасяни с вяра, надежда и любов, и верните, силните по благодат и ходатайство пред Бога, които са подвластни на Него - Пречистата Майка Божия, Ангелите и светите хора! Наистина и аз заедно със стотника вярвам, че ако моля някой светия както трябва и за каквото трябва: дай ми това - и ще ми го даде, ела ми на помощ - и ще дойде, направи това - и ще го направи. - Ето каква проста и силна вяра трябва да имаме!

Когато се молим, трябва така да вярваме в силата на молитвените думи, че да не ги отделяме от самото дело, изразявано чрез тях; трябва да вярваме, че след словото, както сянката след тялото, следва и делото, тъй като при Господа словото и делото са неразделни: защото *Той (каза - и се създадоха,) заповяда - и се сътвориха* (Пс. 148:5). Така ти вярвай, че както си казал в молитвата си, за каквото си помолил, това и ще бъде. Славословил си - Бог е приел славословието, поблагодарил си на Господа - и Бог е приел благодарението ти като духовно благоухание. Бедата е там, че сме маловерни и отделяме думата от делото, както тялото от душата, както формата от съдържанието, както сянката от тялото - и в молитвата си сме като в живота *телесни, нямащи дух* (Иуд. 1:19 - слав.), затова и молитвите ни са безплодни.

Призовавай Господа Бога без съмнение, в простотата на сърцето, призовавай също и Ангелите и светиите, които по Божията благодат, по своята свързаност и единението си с Бога и по простотата на своето същество, извънредно бързо, подобно на мълния, и чуват, и изпълняват нашите молитви по Божията воля.

Когато се молиш за нещо на Бога, или на Пресвета Богородица, или на Ангелите и светиите - като изпросваш тяхното застъпничество за себе си или за други хора пред Бога, - тогава думите, които изразяват твоето прошение, твоите нужди, считай за самите неща, за самото дело, за което се молиш на Господа, и вярвай, че вече имаш верен залог, че ще получиш предмета на твоите молитви в самите думи, с които този предмет е обозначен. Например ти се молиш за здраве - своето или на някого: думата “здраве” считай за самото дело; вярвай, че вече го имаш по милостта и всемогъществото на Бога, защото самата дума, самото название в един миг може да стане дело у Господа - и непременно ще получиш исканото заради непоколебимата си вяра. *Искайте, и ще ви се даде* (Мат. 7:7). *Всичко, каквото бихте поискали в молитва, вярвайте, че ще получите; и ще ви бъде* ***дадено*** (Марк. 11:24).

Когато се молиш на Господа, или на Владичицата, или на Ангелите, или на светиите, мисли, че е трудно за Господа, Владичицата, Ангелите и светиите да изпълнят твоята молба или молбата на вярващите, но вярвай, че както ти с лекота мислиш за някакво благо, така и за Господа е леко и просто да го дарува на Своите хора, още повече по молитвите на Своята Пречиста Майка, Ангелите и светиите. Освен това, понеже Бог е преизпълваща, безкрайна Благост, Той винаги иска и търси преподаване на Своята благост на тварите Си, стига само ние с вяра, упование и любов да се обръщаме към Него като чеда към Отец, като съзнаваме своята греховност, бедност, нищета, слепота, немощ без Него.

Към молитва, пред иконите или без тях, трябва да пристъпваме винаги с пълна надежда, че ще получим исканото, например избавяне от скръб, душевна болест или грехове, защото и преди хиляди пъти сме

получавали явна милост от Господа или от Владичицата; и би било крайно безумие и слепота да не се надяваме, че ще получим исканото, или да се съмняваме, че молитвата ни ще бъде чута.

Нима напразно по няколко пъти на ден четем Трисвятое и “Отче наш”, и другите утринни и вечерни молитви? Нима не се очистваме чрез тях от греховете ни, от нечистотата си, нима не се избавяме от изкушения, беди и вражески нападения? Нима напразно изобразяваме кръста върху себе си? О, не: това непрестанно въздейства благотворно върху нас и върху онези, върху които с вяра го изобразяваме, особено силно е свещеническото благословение. И тъй, нека непрестанно славим милосърдието и силата на нашия Господ Иисус Христос, Който ни чува и спасява нас, недостойните, по Своята милост, заради Своето свято име.

Молитвата пред иконата

Прекрасен и приятен за Бога е обичаят християните да имат образа на Спасителя и да се молят пред Него. Това е насъщна потребност на душите ни. Сам Господ с любовта, свойствена Нему, иска да се изобрази в нас, както казва апостолът: *Чеда мои, за които съм пак в родилни болки, докле се изобрази във вас Христос* (Гал. 4:19); или: *чрез вярата да се всели Христос в сърцата ви* (Еф. 3:17). Но как да изобразя Христа в сърцето си, ако преди това не Го изобразя зримо и не Го представя пред очите си? - И ето, имаме образите на Спасителя, Божията Майка и други. Любовта на християните към тях, която иска винаги да носи в мислите и сърцето си техните образи, самата ни сетивно-духовна природа е породила необходимостта да ги изобразяваме чрез рисуване на икони, които да поставяме на най-почетното място в дома, също както в сърцата или в домовете на душите си да им отреждаме най-почетното място. И колко нашето почитане на иконите е в съгласие с Божието намерение! Небето ни отговаря в икони, както в древността Господ отговаряше от очистилището в еврейската скиния; много от тези икони са прославени с чудеса.

Според мярката, с която ти започваш да се молиш с *дух и истина* пред светата икона, например на Спасителя, със същата мярка към иконата се привлича духът на онзи, който е изобразен върху иконата - така че ако твоята вяра в присъствието на лицето, изписано на иконата, е стигнала дотам, че ти го виждаш като живо, то действително е тук със своята благодат. Пример за това са чудотворните икони, които проговарят, от които изтичат сълзи или кръв или стават други чудеса; именно затова те всички гледат необикновено живо и изразително. Какво не е възможно за Бога, Който може да оживотвори камъка и да направи от него човек? Също толкова чудесно Той може да направи това с живописния образ. *Всичко е възможно за вярващия* (Марк. 9:23), и Вишният чудесно снизхожда към вярващия. И се свързва със знамението на животворящия кръст, и чудодейства.

Гледате иконата на Спасителя и виждате, че Той ви гледа с пресветли очи - този поглед е израз на това, че Той действително ви гледа със Своите по-ясни от слънцето очи и вижда всичките ви мисли, чува всичките ви сърдечни желания и въздишки. Образът си е образ, в черти и знаци той представлява онова, което не може да се начертае и обозначи, а се постига само чрез вярата. Вярвайте, че Спасителят винаги ви гледа и вижда всички вас - с всичките ви мисли, скърби, въздишки, с всички обстоятелства на вашия живот, като на длан. Господ казва: *Ето, на Своите длани съм те начертал; твоите стени са винаги отпреде Ми* (Ис. 49:16). Каква дълбока утеха и колко много живот има в тези думи на всевладичестващия Промислител! И тъй, молете се пред иконата на Спасителя, сякаш сте пред Самия Него. Човеколюбецът е присъщ на иконата по Своята благодат, и с очите, изписани на нея, наистина ви гледа: *Очите Господни гледат на всяко място* (Притч. 15:3 - слав.), значи, и от иконата; и със слуха си, Той ви слуша. Но помнете, че очите Му са очи на Бог, и ушите Му - уши на Бог, Който е вездесъщ.

Трябва да се молим не само с уста, но и със сърце

Нека да измерваме достойнството на молитвата си с човешката мярка, с качеството на нашето отношение към хората. Как се отнасяме с хората? Понякога хладно, без участие на сърцето, по задължение или от приличие им изказваме нашите молби, похвали, благодарност, или правим нещо друго за тях; а понякога вършим това с топлина, със сърдечно участие, с любов, понякога сме престорени, а друг път сме искрени. Също толкова нееднакви биваме и към Бога. А не трябва така. Трябва винаги от все сърце да се обръщаме към Бога със славословие, и с благодарение, и с молба; трябва винаги от все сърце да вършим всяко дело пред Него; с цялото си сърце винаги да Го обичаме и да се уповаваме на Него!

Думите на молитвата приличат на дъжд или на сняг, ако се изговарят с вяра и съчувствие: всяка от тях съдържа своя сила и свой плод. Дъждовните капки или снежинките, които се сипят в непрекъснат поток или падат “на парцали”, напояват земята и тя произвежда и принася плод; така, думите на молитвата - този душевен дъжд - всяка поотделно, напояват душата и тя произвежда плодовете на добродетелите при съдействието на Светия Дух, особено ако има и дъжд от сълзи.

Господ дава според сърцето

Когато се молиш на Господа, на Божията Майка или на светиите, помни винаги, че Господ дава според сърцето (*Да ти даде (Господ), каквото ти сърце желае*, Пс. 19:5). Каквото е сърцето, такъв е и дарът; ако се молиш с вяра, искрено, от все сърце, нелицемерно, то съобразно с твоята вяра, според ревността на сърцето ти ще ти се даде дар от Господа. И обратно - колкото по-студено е сърцето ти, колкото по-маловерно, по-лицемерно е то, толкова по-безполезна е твоята молитва, и не само това, но толкова повече тя прогневява Господа, Който е Дух и търси онези, които Му се покланят с дух и истина (Иоан. 4:24, 23). Затова призоваваш ли Господа, Божията Майка, Ангелите или светиите - призовавай ги от все сърце; молиш ли се за някой жив или починал - моли се за тях от цялото си сърце, като изричаш имената им със сърдечна топлина; молиш ли се Бог да дарува някакво духовно благо на тебе или на някой твой ближен, или пък ти или някой твой ближен да се избавите от бедствие, грехове и страсти, от лоши навици - моли се за това от все сърце, като с цялата си душа желаеш исканото благо за себе си или за ближния, и като имаш твърдото намерение да изоставиш греховете, страстите и греховните навици, или като желаеш другите да се освободят от тях и ще ти се даде дар от Господа според нагласата на твоето сърце. *Каквото и да пожелаете, искайте, и ще ви бъде* (Иоан. 15:7). Виждаш ли - непременно трябва да желаеш това, за което се молиш, само тогава ще го получиш. *Молете се един за други, за да се изцерите* (Иак. 5:16).

Както Владиката чува и изпълнява всяка дума (опит) на молитвата: *помилуй ме, Боже*, стига само да е казана от сърце, така е и с думите на другите молитви, също и на нашите собствени, искрени молитви. О, благопослушен Владико! Слава на Тебе! *Искайте, и ще ви се даде; търсете, и ще намерите; хлопайте, и ще ви се отвори; защото всякой, който иска, получава...* (Мат. 7:7, 8). Само се молете в простотата на сърцето си, без никакво съмнение.

Помни, че ако по време на молитва не произнасяш думите на молитвата напразно, а ги казваш с чувство, те няма да се върнат при тебе празни, без сила (като шушулки без зърна), а непременно ще ти донесат точно онези плодове, които се съдържат в думата, както плодът се крие в обвивката. Това е нещо естествено, както естествени и обикновени са в природата плодът и обвивката му. Но ако хвърляш думите си напразно, без вяра, без да чувстваш силата им, както люспи без сърцевина, те ще се върнат при тебе празни; ако хвърляш люспи, люспи и ще се върнат; ако хвърляш семе - ще ти се даде цял клас, и колкото по-хубаво, по-едро е семето, толкова по-обилен ще е класът. Така става и с нашите молитви: колкото по-искрено, по-сърдечно произнасяш всяка дума, толкова повече плод се придобива от молитвата; всяка дума като зрънце ще ти принесе духовен плод като зрял клас. Кой от молещите се не е изпитал това. Ненапразно Спасителят е сравнявал семето със словото, а човешкото сърце - със земята (Мат. 13:5). Същото трябва да се каже и за думите на молитвата. И още: кой не знае, че дъждът оросява земята, растенията и ги напоява? Така и Божието слово, пък и нашето слово, казано с вяра, няма да се върне при нас, без да напои душата ни или благопослушните и вярващите души. Това е също толкова естествено, колкото естествено е дъждът да пои и храни земята и растенията и да спомага за избуяването им.

Бог и светиите чуват в молитвите ни, също както се чуват един друг хора, които разговарят помежду си, или както хората в храма чуват проповедника, или както воините чуват гласа на командира - чуват дори несравнимо по-добре и по-съвършено; защото ние чуваме думите на другия, но не знаем какво е в сърцето и в мислите му, и се случва така, че някой говори едно, а в сърцето си чувства съвсем друго. Но при Бог и светиите не е така: те виждат какво е в мислите и в сърцето ни - Бог Сам по Своето всезнание, а светиите по благодатта на Светия Дух, в Когото пребивават вечно. Те виждат дали думите ни съответстват на сърцето ни и ако съответстват напълно на сърцето, а то, на свой ред, е вярващо, съкрушено и смирено, гори от любов и усърдие (*защото ние усърдно към Тебе прибягваме*) и от желание да получи исканото, те любезно се скланят към нашата молитва и ни дават исканото. Бог и светиите искат в молитвата си да ги виждаме живи, подобни на нас, да ги съзираме с очите на сърцето си. Бог е Жив; ***Той*** *не е Бог на мъртви, а на живи, защото у Него всички са живи* (Лук. 20:38).

Ако се молиш от сърце на Господа, или на Владичицата, или на Ангелите, или на светец, ти говориш на самото сърце на Господа, на Владичицата, на Ангела или на светеца: защото ние всички сме в Божието сърце - в Светия Дух, всички свети в Божието сърце. *Пребъдва в Мене, и Аз в него* (Иоан. 6:56).

Ако искаш Господ по-скоро да дава сърдечна вяра на молитвата ти, стреми се да говориш или вършиш всичко с хората от все сърце, искрено и никак не бъди двоедушен към тях. Когато бъдеш искрен и доверчив към хората, тогава Господ ще ти даде простотата и искрена вяра и към Бога. Който не е искрен с хората, него Господ не го приема добре на молитва, като с това му дава да почувства неискреността си в отношението си към хората и че поради това не може да бъде съвършено искрен и в отношението си към Бога, без душевно злострадание.

Молитвата ни носи душевен мир

Най-великото Божие дарование, от което най-много се нуждаем и което често получаваме от Бога вследствие на нашата молитва, е мирът в сърцето, както казва Спасителят: *Дойдете при Мене всички отрудени и обременени, и Аз ще ви успокоя* (Мат. 11:28). Радвайте се, считайте себе си за богати, считайте, че имате всичко, когато сте получили мира.

След молитва или по време на молитва признак за милост към нас от Господа или от Пречистата Му Майка е мирът в сърцето, особено след действието на някоя страст, на която е свойствена липсата на душевен мир. По мира в сърцето и по особения светъл покой в душата лесно можем да разберем, че молитвата ни е чута и че просената от нас благодат ни е дадена. Успехът на молитвата се познава още по духовната сила, която приемаме вътрешно за вършене делата на нашето призвание, и по вътрешната светлина, която идва осезаемо в душата.

В молитвата е необходима простота на сърцето

Стреми се да достигнеш младенческа простота в отношенията си с хората и в молитвата си към Бога. Простотата е велико благо и достойнство на човека. Бог е съвършено прост, защото е съвършено духовен, съвършено благ. Нека и твоята душа не се раздвоява на добро и зло.

По време на домашните и обществените молитви (за да се въоръжиш) против дяволското лукавство и разсейването на мислите, спомняй си за простотата на истината и си казвай: *просто*, т.е. вярвам във всичко, искано в простотата на сърцето, и прося всичко просто; а твоето лукавство, хулите, мерзостите и мечтите ти, враже мой, отхвърлям.

Обикновено дяволът се вселява в нас чрез един лъжлив помисъл или чрез някаква лъжлива мисъл и греховно въжделение, и после действа в нас и ни безпокои: толкова прост е той. Не повече ли Господ, Бог на духовете, се вселява в нас чрез една мисъл, и чрез истинната Си и свята любов, пребивава с нас и действа в нас, и бива всичко за нас? И тъй, моли се без съмнение, просто, т.е. в простотата на сърцето си, без съмнение - както е лесно да мислим, така лесно трябва да бъде и да се молим.

Благодаря Ти, Господи, Владико и Съдия мой, че ме учиш да Ти се моля просто, и ме чуваш, когато викам към Тебе, и ме спасяваш от греховете и от скърбите ми, и ме извеждаш на простор. Ето, викнах към Тебе в греха на лукавството си с думите на църковната молитва: *Господи, Боже наш, Който заради покаянието даруваш на човеците опрощение...* и едва успявам да я довърша, и в душата ми се въдвориха мир и лекота.

В молитвата е необходимо смирение

Вмолитвата е необходимо съзнателно премислено, крайно смирение. Трябва да помним кой и какво говори; това е нужно особено по време на четене на Господнята молитва *“Отче наш”*. Смирението разрушава всички вражески козни! А колко много тайна гордост има в нас. Казваме: знам това; от това нямам нужда; това не е за мен; това ми е в повече; в това не съм грешен. Колко много собствено мъдруване!

Начало и основа, източник на цялата ти мисловност, на словото и делото ти да бъде смирението, съзнанието за собственото ти нищожество и за пълнотата на Божеството, Което създава и изпълва всичко и *върши всичко у всички* (1 Кор. 12:6). Който е заразен с гордост, той е склонен да изразява презрение към всичко, дори към свети и Божествени предмети; гордостта мислено унищожава или осквернява всяка добра мисъл, дума, дело, всяко Божие творение. Тя е умъртвяващото дихание на сатаната.

Когато се молиш, срещу различните вражески помисли и изкушения казвай в сърцето си: “Господ е всичко за мене”. Така и през целия си живот при нападение от страна на страстите и при всякакъв вражески натиск, в болести, в скърби, в беди и напасти казвай си: “Господ е всичко за мене; аз сам нищо не мога да направя, нищо не мога - да претърпя, да превъзмогна, да победя - Той е моята сила”.

Всички молитви предполагат голямата бедност и нищета на падналото ни естество; те също така предполагат, че Господ е вечнотечащ Извор на всякакво съвършенство, на всякакво благо, че Той е нашето неизчерпаемо Съкровище. Затова трябва и по време на молитва, и по всяко време да имаме нищетата на духа. *Блажени бедните духом* (Мат. 5:3).

По време на молитва и при четене на Божието слово трябва да имаме благоговение към всяка мисъл, към всяка дума като към Самия Божий Дух, Дух на истината. Съмнението и пренебрежението към словото трябва да се отсичат като отрова на духа на лъжата; а понеже съмнението и пренебрежението са плод на самомнението и гордостта, то трябва да отсичаме гордостта от корен и да бъдем като младенци, говорещи в простота пред Бога - младенци, които знаят и говорят само онова, на което са научени от родителите; странични внушения, противоположни на родителските, те не слушат и не знаят, нито пък искат да слушат и да знаят. Защото Светият Дух е научил светите мъже да се молят, благодарят и славословят Бога като прости и незлобиви деца, с онези молитви, които Църквата влага в нашите уста.

По време на молитва бъди като сричащо дете, слей се в един дух с духа на произнасяната молитва. Считай себе си за нищо, приемай молитвите като велик Божий дар. Откажи се съвсем от плътския си разум и не го слушай, защото плътският *разум възгордява* (1 Кор. 8:1), съмнява се, мечтае, хули. Ако по време на молитва или извън молитва врагът спъне душата ти с някакви хули и мерзости, не унивай заради тях, но твърдо кажи в сърцето си: за очищение от тези именно и подобни на тях грехове нашият Господ Иисус Христос дойде на земята; заради тези и заради подобните на тях немощи на духа дойде Милостивият да ни помогне - и когато с вяра кажеш тези думи, сърцето ти веднага ще се успокои, защото Господ ще го очисти. Изобщо не трябва да униваме от никой грях, също както и от празните мечтания, а да се уповаваме на Спасителя. О, безмерна милост Божия! О, най-велико служение на Богочовека на нас, грешните! И досега Той ни служи човеколюбиво, като ни очиства и спасява. И тъй, нека се посрами вражеската сила.

За успеха на молитвата молещият се трябва да се уподоби на този, на когото се моли

Както недобрият човек, когато идва с молба при добър, кротък и смирен човек, за по-голям успех на молбата си се старае да се уподоби на добрия, така и християнинът, като пристъпва с молитва към Господа или към Неговата Пречиста Майка, към Ангелите, или към светиите - за успеха на своята молитва трябва да се уподоби по възможност на самия Господ или на Пречистата Му Майка, или на Ангелите, или на светиите. И тъкмо в това се състои тайната на приближаването и бързото чуване на нашите молитви.

Всички, които пристъпвате да работите на Господа, научете се в молитвата си да бъдете подобно на Него кротки, смирени и истинни в сърцето си; нямайте лукавство в душата си и двоедушие, не бъдете хладни, постарайте се да имате Неговия Дух, защото *ако пък някой няма Духа на Христа, той не е Христов* (Рим. 8:9) - и Господ търси в нас подобното и сродното на Себе Си, което може да привлече Неговата благодат. Помнете, че нито една дума няма да е напразна в молитвата, ако е казана от сърце; Господ чува всяка дума и всяка дума при Него се претегля. Понякога ни се струва, че думите ни сякаш напразно само раздвижват въздуха, разнасят се като гласа на викащия в пустинята; не, не! Трябва да помним, че Господ ни разбира, когато се молим, т.е. разбира нашите думи - точно така, както разбират себе си съвършените молитвеници, защото човекът е образ Божий. Господ отговаря на всяко желание на сърцето, изразено с думи или неизказано.

Когато се молите на Бога, помнете, че Бог е три Лица, а понеже Той е Лице и Лица, то Той до безкрайност притежава всички онези съвършенства, които ние можем да си представим в някой, по Божията благодат, в пълнота съвършен човек - например в Пресветата Дева Мария, в свети Николай Чудотворец, в свети Иоан Златоуст, в апостолите и пророците, изпълнени с Божи Дух. Човекът е Божий образ и Божие подобие; по съвършения образ може отчасти да се съди за Първообраза, какъв е Той; всичко най-добро, което привлича сърдечния ни взор и сърдечното разположение в човека е от Бога, от Неговия Син и от Неговия Дух. Например свети Николай е бил и състрадателен, и милосърден към хората по Божията благодат. Винаги, също и сега, той чува молитвите на онези, които го призовават искрено, същото благостно сърце, което е имал приживе, има и сега по Божията благодат. Нима Сам Господ Бог не е състрадателен и не е милосърден, и колко повече е състрадателен и милосърден? Безкрайно повече, както е безкрайно по-велик от свети Николай. Или вземи апостол Павел. Колко е човеколюбиво сърцето на апостола! За слугата на Филимон той казва на господаря: *ти го приеми като мое сърце* (Филим. 1:12). Колко любов има в тези думи! А каква любов лъха от посланията му! Той казва на коринтяните: *сърцето ни е разширено, вам не е тясно в нас* (2 Кор. 6:11, 12). В едно послание той е описал в какво се състои Божествената любов. Като четеш това описание, чувстваш, че апостолът на дело е изпълнил всичко, което е написал за любовта. Но откъде е тази любов у апостола, който преди това е гонил и преследвал Христа, който влизал е в домовете, влачил е мъже и жени, немилосърдно ги е предавал в тъмници (Деян. 9:1, 2; 22:4; 26:10, 11)? От Господа, от Извора на любовта. Той Едничък е вечна и безгранична Любов, Която обгръща със Себе Си всички твари.

Този, който се моли на Господа, на Божията Майка, на Ангелите и на светиите, трябва преди всичко да се погрижи за изправянето на сърцето и живота си, а после да подражава на онези, на които се моли, както е написано: *бъдете милосърдни, както и вашият Отец е милосърден* (Лук. 6:36); *бъдете свети, понеже Аз съм свет* (1 Петр. 1:16; Лев. 19:2). Които се молят на Божията Майка, трябва да подражават на Нейното смирение, невъобразима чистота, пълно предаване на себе си на Божията воля (например, когато виждаш неправди) и търпение; които се молят на Ангелите, трябва да мислят за горния живот и с усърдие да придобиват духовност, отхвърляйки постепенно плътското и плътските страсти, а също и за пламенна любов към Бога и ближния. Които се молят на светиите, да подражават на тяхната любов към Бога, презирането на света и на суетните му блага, на тяхната молитва, въздържание, нестяжание, търпение в болести, скърби и напасти, на тяхната любов към ближния. Иначе молитвата ще бъде напразна.

За успеха на молитвата молещият се трябва да се уподоби на този, на когото се моли

Основание на молитвата е стремежът на образа към Първообраза, като на подобно към подобно.

Когато просиш от Бога духовни дарования, например премъдрост, вяра, надежда, любов, кротост и смирение, спомни си тогава, че ти си Божий образ и подобие, че твоята душа е като отпечатък на Божеството, и цялото богатство на душата се заключва в Бога като в съкровищница (Съкровище на благата), откъдето можем да почерпим всякакво духовно благо с молитва на вяра и търпение и с очистване на себе си от всякаква нечистота. Казвай на Господа: моят ограничен дух е излязъл от Твоя безграничен всесъвършен Дух; ето, Владико, беден съм на премъдрост и разум, на вяра, надежда и любов, на кротост и смирение; но Ти погледни към желанието на сърцето ми и ми дарувай Твоята премъдрост, *непосрамваща вяра, твърда надежда, нелицемерна любов* (из 8-ма молитва на иерея от утренята).

Как да се молим на Владичицата Богородица, на Ангелите и светиите

Моли се на Владичицата Богородица, на светите Ангели и на всички светии като на Самия Свети Дух, а по-добре - като на Светата Троица, Която ги освещава и живее в тях. *Те да бъдат в Нас едно* (Иоан. 17:21). *Защото си Свят, Боже, наш, и в светиите обитаваш* (възглас). Амин.

Когато се молим на Бога, трябва винаги да си представяме безкрайното Му величие, поклонението на множеството небесни Ангели и светии, а също Неговата вездесъщност и всезнание, безкрайната Му благост, правда и святост. Когато в молитва наричаш Владичицата Дева Богородица Пресвята, Пречиста, пренепорочна, преблага - представяй си, че самата Є същност е святост вечна, непоколебима, неизменна, невъобразима, *невидима и с Ангелски очи* (Акатист на Пресвета Богорица). Същото мисли и за всички Ангели и светии, т.е., че същността им е святост и благост, по благодатта на Иисуса Христа. Винаги считай за голямо щастие да беседваш в молитва с Господа или с Пречистата Владичица Богородица, или с Ангелите, или със светиите, и с радост, а и с трепетно благоговение им се моли винаги, като помниш с Кого беседваш ти, нечистият и нищожен червей.

Когато се молиш на Небесните Сили, не си ги представяй много страховити, недостъпни, немилостиви: не - това са същества прекротки, смирени, благочестни, обичащи, достъпни и общителни, благопослушни, близки до онези, които с искрена вяра и любов ги призовават в своите молитви. Тяхно свойство е любовта към единение с всички християни чрез молитвата на вярата и още - когато се молиш на Небесните Сили - презирай всичко земно като тленно, и с цялото си сърце обичай небесния, духовния живот и се стреми към него. На тях им е много приятно да виждат нашето истинно любомъдрие, нашето желание да станем техни съграждани, към което сме и призвани по благодатта на Иисуса Христа в Пребожествената Троица.

Молитва за прогонване на лукавите и хулни помисли

Когато по време на молитва към Божията Майка не почувстваш в сърцето си подобаващо към Нея благоговение и усетиш лукави и хулни помисли, тогава възкликни със следните похвални, съответстващи на достойнството Є думи: “Владичице, Ти цялата си светлина, цялата си светиня, цялата си благост, цялата си премъдрост, Ти всичко можеш като Майка на Всемогъщия, Ти винаги си една и съща - всесъвършена като Майка на всесъвършения Цар на славата!”

Божията Майка чува нашите молитви и се моли за нас

Ние се молим на всеблагата и всенепорочна Божия Майка - и Тя се моли за нас. Прославяме Нея, която превъзхожда всякаква слава, а Тя приготвя вечна слава за нас самите. Често Є казваме: “Радвай се”, и Тя моли Своя Син и Бог: Сине мой възлюбени, дай им вечна радост за това, че Ме приветстват с радост.

Силата на молитвата например се състои в това: да отваря и да затваря небето, да превръща огъня в роса. Чия молитва е особено силна? На небето - молитвата на Божията Майка (*с Твоите свети и всесилни молитви*) и на светиите; на земята - молитвите на свещениците, поставени от Бога до самия Му престол - да се молят за себе си и за хората (*за греховете на народа, сторени по незнание* - Евр. 9:7), молитвите на преподобните, на отшелниците (*само неговото лице ще приема* - Иов 42:8). Леността към молитва от страна на християните е причина за оскъдняване на вярата, надеждата и любовта, а оттам и за греховете и беззаконията, за душевните и телесните беди.

Молитвата към Божията Майка спасява от уязвяванията на дявола

Благодари на пребързата наша Застъпница Владичица Богородица, Пречистата, преблагосърдната Дева Мария, Която по нашата сърдечна молитва ни спасява от дяволските уязвявания и утеснения. Погледни към Нея със сърдечните очи в Светия Дух, Който е навсякъде и всичко изпълва, и е целият простота; погледни към Нея, сякаш е до самото ти сърце, и възззови към Нея: пребърза Застъпнице, Владичице Богородице Марие, спаси ме от врага, който ме препъва! И веднага, в същата минута, Тя ще те спаси по вярата на сърцето ти, по упованието на сърцето ти към Нея - ще отстъпят теснотата, огънят и тежкото униние. Трябва само да си представим и твърдо да вярваме, че Светият Дух е навсякъде, на всяко място, и е Същество просто, че в Него цялото небе е близо до нас като на длан с всички Ангели и светии, че само трябва да призовем Господа или Владичицата Богородица, или светеца от все сърце, с ясно виждаща вяра, със сърдечно разкаяние за греховете, с които ни свързва врагът или ние сами доброволно свързваме себе си - и в този миг ще засияе спасението. Дивно е спасението на Владичицата, то направо се лее в душата като целебен балсам или като ароматен живителен въздух, или като успокояваща вода - само погледни към Нея със сърдечните си очи с упование на Нейната благост и сила. Но това е и трудното - със сърдечна, ясно виждаща вяра да погледнеш към Нея, също както към Господа и към светиите; врагът всячески се стреми да се изправи като твърда, висока и мрачна стена между твоята душа и Бога, или Богородица, или Ангелите и светиите, той окаяният, не допуска сърдечните очи да гледат Господа или Неговите светии, всякак помрачава сърцето, разсейва вярата, притеснява цялото същество на човека, гори го и го омрачава. Всички тези действия трябва да считаме за мечтание, за лъжа, и през тази мечтателна стена да си пробием път и да се втурнем към Господа или към Божията Майка и към светиите. Като преминеш през стената, в този миг си спасен. *Твоята вяра те спаси* (Мат. 9:22).

Братя мои, молете се на Майката Божия, когато бурята на враждата и злобата въстане в дома ви. Тя, всеблагата и всесилната, добре и предобре може да умири човешките сърца. Мирът и любовта произхождат от единия Бог като от свой Извор, а Владичицата е в Бога, едно с Бога и като Майка на Мира - Христа, копнее и се моли за мир в целия свят, още повече - сред всички християни. Тя има благата сила с едно движение на ръката Си да прогонва от нас поднебесните духове на злобата, тези незаспиващи и упорити сеячи на злоба и вражда между хората; и на всички, които с вяра и любов прибягват под Нейния мощен покров, бързо, скоро подава мир и любов. Ревнувайте и сами за опазването на вярата и любовта в сърцата си; а ако не се грижите за това сами, няма да се удостоите с застъпничеството на Божията Майка за вас пред Бога; при това сами винаги усърдно и благоговейно почитайте Майката на Всевишния Господ; защото *достойно е, наистина, да Я ублажаваме*, Богородицата, *присноблажената и пренепорочна*, по-висша от цялото творение, Застъпницата за човешкия род. Старайте се да възпитате в себе си дух на смирение, защото Самата Тя е смирена, както никой друг от смъртните, и с любов гледа само към смирените. *Той (Бог) милостно погледна смирението на рабинята Си*, казва Тя на Елисавета, *в Бога, Спасителя мой* (Лук. 1:48, 47).

Трябва да се молим на Божията Майка с пълна увереност и надежда, че ще получим исканото

Когато пристъпваш в молитва към Царицата Богородица, преди да започнеш да се молиш, бъди твърдо убеден, че няма да си тръгнеш от Нея, без да получиш милост. Достойно и праведно е да мислим така и твърдо да се надяваме на Нея. Тя е всемилостивата Майка на всемилостивия Бог-Слово и за Нейните неизмеримо велики и безбройни милости възгласят всички векове и всички християнски църкви; Тя наистина е *бездна на благости и щедрости*, както се казва за Нея в канона към Одигитрия (Канон към Пресвета Богородица Одигитрия, песен 5, стих 1). Затова да пристъпваме без такава увереност в молитва към Нея би било неразумно и дръзко, а съмнението ни би оскърбило Нейната благост, както се оскърбява и Божията благост, когато пристъпват в молитва към Бога и не се надяват да получат от Него исканото. Как бързат да получат милост от някой високопоставен и богат човек, за милосърдието на когото знаят всички и който е доказал милосърдието си много пъти? Обикновено, пристъпват към него със спокойна увереност и надежда, че ще получат каквото искат. Така и в молитвата не трябва да се съмняваме, не трябва да бъдем малодушни.

Когато се молиш на Владичицата или на някой светец, представи си твърдо, че си член на Църквата, в която Владичицата е основен камък на зданието, *Началница на мисленото назидание* (Акатист на Пресвета Богородица, икос 10), и знай, че ти си тясно свързан вътрешно с всички небесни жители като камък от зданието, макар и мек и нетвърд. Ако гледаш на себе си по този начин, ще разбереш защо молитвите толкова лесно стигат до светиите - защото ние всички сме под една Глава - Христа (срв. Еф. 1:22) и всички сме одушевени с единия Божий Дух.

Когато се молим на светиите, трябва да имаме несъмнена вяра в близостта им

Ако призоваваш някой светия със съмнение в неговата близост до тебе и в това, че той те чува, и сърцето ти бъде поразено от теснота - пречупи себе си, или по-добре казано, веднага преодолей с помощта на Господа Иисуса Христа загнездилия се в сърцето ти клеветник (дявола), призови светията със сърдечна увереност, че той е близо до тебе в Светия Дух и чува молитвата ти: и веднага ще ти стане по-леко. Тежестта и сърдечната мъка по време на молитва произлизат от неискреността, от лъжливостта и лукавството на сърцето ни, така както в обикновения разговор с хората ние се чувстваме вътрешно неловко, когато говорим с тях не от сърце, неистинно, неискрено. *Мъчно е за тебе да риташ против ръжен* (Деян. 26:14). Бъди винаги и навсякъде истинен по сърце и винаги и навсякъде ще имаш мир в сърцето си, но най-вече бъди истинен в беседата с Бога и със светиите, защото *Духът е истина* (1 Иоан. 5:6).

Ако призоваваме светиите с вяра и любов, те веднага ще ни чуят: съединяващото начало от наша страна е вярата, а от тяхна, както и от наша - любовта, защото и те са в Бога, и ние сме в Бога, Който е Любов (1 Иоан. 4:16).

Светите Божии хора са прекрасни цветя, нетленни, благоуханни. Не докосвай тези цветя с уста, смърдящи от грехове, т.е. моли им се с чисто сърце и с чисти уста, не небрежно, не с разсеяна мисъл, но с благоговение, без да бързаш. Те са словесни небеса; те са живели на земята небесно, чудно, във велики подвизи, в голяма любов, във велико смирение, незлобие, търпение, самоотричане, възлюбили са Бога повече от всичко.

Ако се моля на моя Бог със сърдечна, жива, съвършена вяра, тогава аз съм близо не само до Него, като син до Отца, живеещ с Него в един дом, но и до всички премирни Небесни Сили, до всички светии, царстващи на небесата - и те никак не са по-далече от мене, от моите икони, пред които им се моля. Затова е прекрасен нашият обичай да имаме в домовете си икони на Господа, Неговата Пречиста Майка, Архангелите и Ангела-пазител, и светиите, и да се молим пред тях - тяхната близост до нашия телесен взор означава още по-голяма близост до техния душевен взор, просветлен от несъмнена вяра. Близостта е такава: *на небесата повече радост ще има за един каещ се грешник* (Лук. 15:7-10), както в родителския дом братята се радват, когато провинилият се пред бащата техен брат се кае за обидата, която е нанесъл на родителя си с недоброто си поведение.

Преди молитва трябва да изпросим за себе си благодатта на искрената молитва

Преди молитва помоли в сърцето си онзи, на когото искаш да се молиш, да те удостои да му принесеш сърдечна молитва, похвала или благодарение, защото ние можем да се молим само с подкрепата на Светия Дух, с подкрепата на онези свети угодници, чрез които искаме да се молим на Спасителя. Преди молитва и славословие възнеси към Него сърдечен глас да ти дарува благодатта на искрената молитва, та да възложи върху сърцето ти Своето благо иго и Своето леко бреме, да разсее дяволското превъзнасяне и противенето на ума и сърцето. Ако искаш да се молиш на Владичицата - въззови от все сърце към Нея да те сподоби с цялата си душа нелицемерно да Є принесеш моление, похвала или благодарение. Ако искаш да се молиш на Ангела - въззови към Господа да те сподоби достойно да му принесеш молитва или да възпееш неговите благодеяния, светлостта и благостта на природата му; ако искаш да се молиш на светия - въззови към Светия Дух, със святостта на Когото той е осветен, та достойно да го призовеш или да му възпееш хвала и благодарение - защото всички ние можем достойно и животворно да се молим само с подкрепата на животворящия Свети Дух. Божиите светии всъщност са чисти дихания на Светия Дух: *Духът диша където иска* (Иоан. 3:8 - слав.) (т.е. в която душа иска, в нея и диша). Светата Владичица е осветена и очистена преизобилно от Светия Дух. Ангелите са осветени от Светия Дух и в Него живеят и дишат, както ние по плът живеем и дишаме във въздуха. В истинския си вид, по своята същност молитвите не са нищо друго, освен дихание на Светия Дух. Казано е: *Сам Духът ходатайствува за нас с неизказани въздишки* (Рим. 8:26).

Молитвата на Църквата

За да живее християнинът християнски живот и да не угасва в него животът на духа, са му необходими домашната и обществената молитва, нужно е с вяра, разум и усърдие да посещава Богослужението в храма, както е необходимо да се долива масло в кандилото, та да гори то и да не угасва; а тъй като молитвата бива искрена, гореща при въздържание, за поддържане в себе си на християнския живот или за съгряване на вярата, надеждата и любовта са нужни въздържание и пост. Нищо не угасява толкова бързо духа на вярата в нас, както невъздържанието, чревоугодничеството и пресищането, разсеяният и безгрижен живот.

Благодаря на майката-Църква, че в ектениите ми показа за какво да се моля, защото *не знаем, за какво да се помолим, както трябва, но Сам Духът ходатайствува за нас* в ектениите *с неизказани въздишки* (Рим. 8:26). Слава на благодатта на Светия Дух-Утешител! Вярвам, че Той според обещанието на Спасителя пребивава с нас во веки, поучава ни във всяка истина и предпазва от заблуди онези, които усърдно и смирено търсят Божията истина. Защо започваме молитвите си с молитвата към Царя Небесен - Духа на истината? Защото Той е Учителят на молитвата и Подателят на молитвата, Той, Който пребъдва с нас во веки, и действа в света. Благодарим Ти, Господи Иисусе, защото заради Тебе и Светият Дух дойде в света!

Ако всички пастири и свещено-църковнослужители и пасоми се молеха на Бога искрено и в съгласие, единодушно с тези молитви, които Църквата произнася на глас или тайно извършва за нас, то какво не бихме измолили от Бога? Кое благо не бихме имали, от какви грехове и страсти, от какви злини, беди и напасти не бихме се избавили? Такива молитви са най-мъдри, най-действени, най-силни и най-угодни на Бога, способни да Го склонят към всяко милосърдие. Господ да даде на всички нас да Му се молим като едно сърце, искрено, силно, неразсеяно!

Нашето свещено- и църковнослужителско дело е да повтаряме едни и същи молитви, макар и доста разнообразни, като започваме с “Отче наш”, както и задължението изобщо на всички е да изпълняват едни и същи заповеди - тези на нравствения закон, защото не с различните молитви се утвърждава душата, а с повтарянето и преминаването им в нашите мисли, в сърцето и волята ни, или в дейността ни, в целия ни живот.

Молитвата е духовно дихание; като се молим, ние дишаме със Светия Дух: (като) *се молите чрез Дух Светий* (Иуд. 1:20). И така, всички църковни молитви са дихание на Светия Дух, духовен въздух и светлина, духовен огън, духовна храна и духовно одеяние.

Страстите и суетните мечтания пречат на молитвата ни

Молитвата е възнасяне на ума и сърцето към Бога (Катехизис на митрополит Филарет). Оттук е очевидно, че не може да се моли онзи, чиито ум и сърце са силно привързани към нещо плътско, например към парите, към почестите, или който има в сърцето си някакви страсти: омраза или завист към другите, защото обикновено страстите стесняват сърцето, докато Бог го разширява и му доставя истинска свобода.

Като се имат предвид превисоките, насъщни за живота ни, предмети на вярата, нейната велика святост - каква суета, какви глупави мечтания нерядко занимават мнозина от нас! Ето, човек стои пред иконите на Господа, Божията Майка, Ангела, Архангела, светията или на техния тържествен събор, вкъщи или в храма, но понякога вместо да се помоли, вместо да остави за известно време настрана всяка житейска грижа, той мисли за сметките, за приходи и разходи, услажда се от печалбата, огорчава се от пропуснатите ползи или от неуспехите в делата си (разбира се, за душевна печалба или загуба не се и сеща), или пък има лош помисъл за ближния си, като преувеличава слабостите и страстите му, подозира го, завижда му, осъжда го, или ако това е в храма, вглежда се в лицата на стоящите наблизо, кой как е облечен, кой е добър, и кой - не е, или си прави планове как да прекара деня, къде да отиде, в кое удоволствие или в каква суета да прекара времето си и други подобни. Често това се случва и когато се извършва най-високото, пренебесно тайнство на Евхаристията, тоест пресъществяването на пречистото Тяло и Кръв Господни - време, когато трябва да сме всецяло в Бога, изцяло заети с размисли за извършващото се заради нас тайнство на изкуплението от греха, от вечното проклятие и от смъртта и за тайната на нашето уподобяване на Господа Иисуса Христа. Колко сме дребнави, колко сме суетни - а защо? Поради невниманието и нерадението ни за нашето спасение, от пристрастие към временното, от слаба вяра или неверие във вечността.

Когато се молим, в ума ни по странен начин се въртят най-свети, високи мисли наравно с мисли за земното, житейското и нищожното за Бога и същевременно за някой любим предмет, например парите, някаква вещ, дреха или шапка, парче сладкиш, напитка или някое външно отличие, кръст, орден лента и други подобни. Толкова сме лекомислени, пристрастни и разсеяни! Това е подобаващо на езичниците, които не познават истинния Бог и Неговия Син Иисуса Христа със Светия Дух, а не на християните, съкровището на които не е на земята, а на небесата. Къде е живата вода, течаща като живителен извор от сърцата, всецяло предани на Бога? Точно затова я няма, защото от сърцето ни са я изместили житейската суета и другите страсти. *Не можете да служите на Бога и на мамона* (Мат. 6:24) - казва Истината.

Често наричат молитва това, което съвсем не е молитва. Отишъл в храма, постоял, погледал иконите или хората, лицата и облеклото им - и казва: помолих се на Бога; постоял вкъщи пред иконата, покимал с глава, изговорил заучени думи без разбиране и съчувствие - казва: помолих се на Бога; макар че в мислите и в сърцето си изобщо не се е молил, а е бил някъде на друго място, с други хора и неща, а не с Бога.

Може ли да бързаме, когато се молим?

Може ли да бързаме в молитвата, без това да ѝ вреди? Може за онези, които са се научили на вътрешната молитва с чисто сърце. В молитва сърцето трябва искрено да желае това, за което моли; да чувства истината на това, за което говори, а чистото сърце има такава способност в природата си. Затова то може да се моли и бързо, и в същото време богоугодно, тъй като бързината не вреди на истината (искреността) на молитвата. Но онези, които не са придобили сърдечната молитва, трябва да се молят, без да бързат, като очакват в сърцето си съответстващия отглас на всяка дума от молитвата. А това невинаги се дава бързо на човек, непривикнал към молитвеното съзерцание. Затова бавното произнасяне на думите на молитвата трябва да бъде неотменимо правило за такива хора. Очаквай, докато всяка дума отекне в сърцето ти със съответстващ отзвук.

Външната молитва нерядко се изпълнява за сметка на вътрешната, а вътрешната - за сметка на външната, т.е., ако се моля с уста или чета, много думи не достигат в сърцето ми, аз се раздвоявам, лицемеря; с устата си изговарям едно, а в сърцето ми има друго; устата ми говорят истината, а сърдечното ми разположение не се съгласува с думите на молитвата. А ако се моля вътрешно, със сърцето си, то без да обръщам внимание на изговарянето на думите, аз се съсредоточавам върху съдържанието им, върху силата им, като приучавам сърцето постепенно към истината, и влизам в онова разположение на духа, с което са написани молитвените думи, и по този начин малко по малко се приучавам да се моля с дух и истина, по думите на вечната Истина: *тия, които се покланят (на Бога), трябва да се покланят с дух и с истина* (Иоан. 4:24). Когато човек се моли външно, на глас, тогава той невинаги може да проследи всички сърдечни движения, които са прекалено бързи, така че по необходимост му се налага да се заеме с изговарянето, външната форма на думите. Така у мнозина четци, четящи бързешком, се създава съвършено лъжлива молитва: с устата си те сякаш се молят, а сърцето им спи и не знае какво говорят устата. Така става, защото бързат и не размишляват със сърцето си за това, което говорят. Трябва да се молим за тях, та думите им да достигат до сърцето им и да дишат с неговата топлина. Те се молят с думите на свети хора за нас, а ние да се молим за тях.

Който чете молитвите бързо, безсърдечно разбиране и съчувстване, в угода на своята ленива и сънлива плът, такъв служи не на Бога, а на плътта си, на самолюбието си и безчести Господа с невниманието си, с безучастието на сърцето си в молитвата: *защото Бог е Дух, и покланящите се на Бога трябва да Му се покланят с дух и с истина* (срв. Иоан. 4:24) - нелицемерно. Колкото и ленива и разслабена да е плътта ти, колкото и да те скланя към сън, преодолей себе си, не щади себе си заради Бога, отречи се от себе си, за да бъде твоят дар за Господа съвършен, отдай на Бога сърцето си.

По време на молитва не угаждай на ленивата си плът - не бързай: плътта, като скучае и се отегчава от святото дело, бърза по-скоро да стигне до края на молитвата, за да си отпочине или да се заеме с плътски, житейски дела.

Молитвеното правило трябва да се извърши без бързане

Когато четеш молитва или извършваш правилото си, особено по книга, не бързай от една дума към друга, без да си почувствал нейната истина, без да си я положил в сърцето си, но си направи и постоянно си прави труда да чувстваш със сърцето истинността на това, което говориш; сърцето ти ще се противи - понякога с леност и каменно нечувствие към това, което четеш, понякога със съмнение и неверие, с вътрешен огън и теснота, понякога с разсеяност и отвличане към някакви земни неща и грижи, понякога с помнене на обида от ближния и с чувство за мъст и ненавист към него, понякога с представи за удоволствията на света или с представи за удоволствието от четенето на романи и въобще на светски книги - но не бъди себелюбив, побеждавай сърцето си, дай го като благоприятна жертва на Бога: *Синко, дай си мен сърцето* (Притч. 23:26), - и твоята молитва ще те сроди, ще те съедини с Бога и с цялото небе, ще се изпълниш с Духа и с плодовете Му: правда, мир и радост, любов, кротост, дълготърпение, сърдечно умиление. Иска ти се по-скоро да привършиш молитвеното си правило, за да дадеш покой на измореното си тяло? Сърдечно се помоли и ще заспиш спокоен, тих и здрав сън. Не бързай да се помолиш как да е: от половин час молитва ще спечелиш цели три часа най-здрав сън. Бързаш за работа, за служба? Ставай по-рано, не се успивай - и се помоли усърдно; ще спечелиш спокойствие, енергия и успех в делата си за целия ден. Сърцето те тегли към различни дела на житейската суета? Отсечи тези желания в него; нека съкровището му бъде не земната суета, а Бог: научи сърцето си повече от всичко да се прилепя чрез молитва към Бога, а не към суетата на света, за да не се посрамиш в дните на болестта си и в часа на смъртта си, като богат със суетата на света и беден откъм вяра, надежда и любов. Ако не се молиш, както ти казах, няма да имаш преуспяване в живота, нито вяра и духовен разум.

Когато привикнеш към познатите молитви

Когато четем за първи път или четем по-рядко някакви молитви, то поради тяхната непознатост ние ги четем с желание, със силно чувство; но после колкото по-често ги повтаряме, толкова по-слабо става желанието ни; те престават да ни занимават и ние с мъка преодоляваме себе си, за да ги четем с предишното чувство. Срещу това по отношение на молитвата е необходимо следното. Трябва да си представяме, че за първи път четем прекрасните молитви, към които сме привикнали и които толкова силно са ни занимавали в началото, когато сме започнали да ги четем; да се замисляме със сърцето си за всяка дума и да ценим всяка дума. Това явление в душата ни е следствие от първородния грях - следствие от първоначалната ни неустойчивост в истината. Ние и досега не можем непоколебимо да се установим в истината: едва успеем да се изправим, и скоро отново се разколебаваме в нея. Това често се случва по отношение на молитвата, така е и по отношение на вярата, на дружбата с хората, на любовта към Бога и ближния, и въобще на добродетелите: навсякъде ние показваме неустойчивост в истината.

Когато се молиш на Бога с познати молитви, с които свикваш, казвай вътре в сърцето си: Господи! Ти винаги Си един и същ. Сърцето ми се променя и охладнява към думите на молитвата, но силата им остава една и съща, както и Ти Си вечно един и същ.

Може ли да се молим със свои думи?

Добре е понякога в молитва да кажем няколко свои думи, които дишат с гореща вяра и любов към Господа. Да, няма все с чужди думи да беседваме с Бога, няма все да бъдем деца във вярата и надеждата, трябва да покажем и своя ум, да се излее от сърцето ни блага дума (срв. Пс. 44:2), освен това към чуждите думи някак привикваме и охладняваме. И колко приятни са на Господа тези наши простички моления, извиращи направо от вярващото, любещо и благодарно сърце - не може да се опише: трябва само да кажем, че душата при своите си слова към Бога потръпва от радост, разгаря се цяла, оживява, блаженства. Кажеш няколко думи, а толкова блаженство вкусваш, че няма да го получиш в такава мяра и от най-дългите и трогателни чужди молитви, произнасяни по навик и неискрено.

По-добре да се молим кратко, но с гореща душа

В молитвата се придържай към следното правило: по-добре да кажеш пет думи от сърце, отколкото порой от думи, но само с език. Когато забележиш, че сърцето ти е хладно и се моли без желание - спри се, съгрей сърцето си с някоя жива представа, например на своето окаянство, за своята духовна бедност, нищета и слепота, или си представи великите, несекващи Божии благодеяния към тебе и изобщо към човешкия род, и особено към християните, и след това се моли, без да бързаш, с топло чувство; ако не успееш да прочетеш всички молитви, няма страшно - ползата от топлата молитва, произнесена без бързане, ще бъде несравнимо по-голяма, отколкото ако беше прочел всички молитви, но с бързане, без съчувствие. *Предпочитам да кажа пет думи разбрани, за да поуча и други, отколкото хиляди думи с език* (1 Кор. 14:19 - слав.). Разбира се, но много добре би било, ако в молитва можехме да кажем и много думи с нужното чувство. Господ не изоставя онези, които се трудят в Негово име и дълго предстоят пред Него, с каквато мяра те мерят, със същата мяра ще им отмери и Той, и според изобилието от истинни думи в тяхната молитва Той изпраща в душите им обилие от духовна светлина, духовна топлина, мир и радост. Добре е продължително и непрестанно да се молим, ала *не всички възприемат тая дума, но ония, на които е дадено; Който може възприе, нека възприеме* (Мат. 19:11, 12). Които не могат да се молят продължително, по-добре да се молят кратко, но с гореща душа.

Някои считат, че цялото им благополучие и изправност пред Бога се състои в изчитането на всички определени молитви, без да обръщат внимание на готовността на сърцето си да предстои пред Бога, на вътрешното си изправяне; например мнозина изчитат по този начин правилото преди Свето Причастие. В същото време тук преди всичко трябва да се търси изправността и готовността на сърцето да приеме Светите Тайни; ако сърцето ти по Божия милост се изпълва с благоговение и застава право, готово да посрещне Младоженеца - слава Богу, дори и да не си успял да изчетеш всички молитви. *Царството Божие е не в думи, а в сила* (1 Кор. 4:20). Послушанието във всичко към майката-Църква е добро, но с благоразумие и ако е възможно - *който може възприе* продължителната молитва, *нека възприеме*. Но *не всички възприемат тая дума* (Мат. 19:11); ако при продължителната молитва не може да се опази до край топлината на духа, по-добре да се прочете кратка, но гореща молитва. Припомни си, че едната дума на митаря, казана с горещо покаяние в сърцето, го оправдала. Бог гледа не множеството думи, а разположението на сърцето. Главното е живата вяра в сърцата и топлината на разкаянието за греховете.

И в добродетелта трябва да се проявява разум

Бъди умерен във всички религиозни дела, защото добродетелта с мярка, съобразно силите, обстоятелствата, времето, мястото, предхождащите трудове, е благоразумие. Добре е например да се молиш с чисто сърце, но ако няма съответствие между молитвата и силите (енергията), различните обстоятелства, мястото и времето, предходния труд, то тя вече няма да е добродетел. Затова апостол Петър казва: *покажете в добродетелта разум* (т.е. не се увличайте само със сърцето) *, в разума - въздържание, във въздържанието - търпение* (2 Петр. 1:5, 6 - слав.).

Утринната молитва

За да прекараме целия ден съвършено, свято, мирно и безгрешно - единственото средство за това е най-искрената и гореща молитва сутрин след ставане от сън. Тя ще въведе в сърцето Христа, ведно с Отца и Светия Дух и по такъв начин ще даде сила и крепкост на душата срещу нападенията на злото; само трябва да пазим сърцето си.

Утринна молитва. Боже! Творче и Владико на света! Погледни милостиво на Твоето създание, украсено с Твоя Божествен образ, в тези утринни часове: нека Твоето око, безброй пъти по-светло от слънчевите лъчи, да оживи и просвети моята тъмна и умъртвена от греха душа. Прогони от мене унинието и леността, дарувай ми веселие и душевна бодрост, та в радостта на сърцето си всеки час и на всяко място да славя Твоята благост, светостта Ти, безпределното Ти величие, безкрайните Ти съвършенства. Защото Ти Си мой Творец и Владика на моя живот, Господи, и на Тебе подобава слава от разумните Твои създания непрестанно, сега и винаги, и във вечни векове. Амин.

Вечерно правило

Колко лесно и бързо Господ може да ни спасява! Мигновено, неочаквано, незабелязано. Често през деня съм бивал голям грешник, а вечер след молитва съм се оттеглял за сън оправдан и по-бял от сняг от благодатта на Светия Дух, с дълбок мир и услада в сърцето! Колко леко е за Господа да ни спаси и във вечерта на живота ни, при залеза на дните ни! О, спаси ме, спаси ме, преблагий Господи, приеми ме в Твоето Небесно Царство! За Тебе всичко е възможно. *Пред своя Господар стоим ние, или падаме. И ще бъдем изправени, защото Бог е мощен да ни изправи* (срв. Рим. 14:4).

Понякога изглежда, че човек се моли усърдно, но молитвата не донася на сърцето му плодовете на покоя и радостта в Светия Дух. Защо? Защото, като се моли по готови молитви, той не се е разкаял искрено в греховете, които е извършил през този ден, с които е осквернил сърцето си - този храм Христов, и с които е прогневил Господа. Но ако си спомни за тях, ако се разкая и осъди себе си най-искрено и безпристрастно - веднага ще се въдвори в сърцето му *мир, който надвишава всеки ум* (Фил. 4:7). В църковните молитви има изброяване на греховете, но не на всички, и често точно онези, с които сме свързали себе си, не са споменати; непременно трябва сам да ги изброиш в молитвата с ясното съзнание за важността им, с чувство на смирение и със сърдечно съкрушение. Затова във вечерните молитви се казва при изброяване на греховете: или това, или онова зло извърших, т.е. предоставя се на нашата воля да споменем едни или други грехове.

Изговаряйте словата на молитвата със сърдечна твърдост. Когато се молите вечер, не забравяйте в молитвата към Светия Дух най-искрено и със съкрушено сърце да изкажете онези грехове, в които сте паднали през изминалия ден; няколко мига топло покаяние - и Дух Светий ще ви очисти от всяка сквернота, ще бъдете по-бели от сняг, и от очите ви ще потекат сълзи, които очистват сърцето, и ще бъдете покрити с одеждата на Правдата Христова, и ще бъдете съединени с Него, както и с Отца, и с Духа.

Вмолитва е нужно искрено съжаление за собствените грехове и искрено разкаяние: когато изброяваме греховете, споменати в молитвите, да ги изричаме и чувстваме като свои собствени. Нужно е и пламенно желание да не съгрешаваме със същите грехове занапред.

Нямай пристрастие не само към храна и питие, към дрехи, към просторно и благоукрасено жилище, към богата покъщнина, но и към здравето си, дори към живота си нямай и най-малко пристрастие, а предавай целия си живот на Господнята воля, като казваш: *за мене животът е Христос, а смъртта - придобивка* (Фил. 1:21). *Който мрази душата си на тоя свят, ще я запази за вечен живот* (Иоан. 12:25). Пристрастието към временния живот, към здравето води до много отклонения от Божиите заповеди, до угаждане на плътта, до нарушаване на постите, до отклоняване от добросъвестното изпълнение на служебните задължения, до униние, нетърпеливост, раздразнителност. Никога не спи вечер преди вечерните молитви (вечерното правило), за да не се отпусне сърцето ти от ненавременния сън и да не го обезсили врагът с окаменено нечувствие в молитвата. *Бъдете трезвени, бъдете бодри* (1 Петр. 5:8). *Бъдете будни и се молете, за да не паднете в изкушение* (Мат. 25:41). *Бъдете будни; понеже не знаете, кога ще дойде господарят на къщата, привечер ли, или среднощ, или кога петли пропеят, или на съмване, та, като дойде ненадейно, да ви не намери, че спите. А каквото вам говоря, говоря го на всички: бъдете будни!* (Марк. 13:35-37).

Молитви за прощаване и заличаване на греховете

Чрез молитвата ние измолваме греховете си - *Аз ти простих целия оня дълг, защото Ми се примоли* (Мат. 18:32). Опитът казва същото.

Трябва да се умиваме от мръсотията, а молитвата е умиване от духовната нечистота, т.е. от греховете, особено молитвата със сълзи.

Когато се молиш за прошка на греховете си, винаги укрепявай душата си с вяра и упование на Божието милосърдие, готово винаги да прости нашите грехове след искрената ни молитва; и всякак се бой да не би да обземе сърцето ти отчаяние, което се изразява в тежко униние на сърцето и принудени, нарочни сълзи. Какво са твоите грехове против Божието милосърдие, каквито и да са те, стига само искрено да се каеш за тях! А често се случва човек да се моли, без вътре в сърцето си да се надява, че греховете му ще бъдат простени, като му се струва, че те надвишават Божието милосърдие. Действително, заради това и не получава прошка, макар и да пролее неволни сълзи, и със скръбно и утеснено сърце си тръгва от щедрия Бог - това и заслужава. Господ казва: *вярвайте, че ще получите; и ще ви бъде дадено* (Марк. 11:24). Липсата на вяра в получаване на исканото от Бога е хула против Него.

Ако в нещо съгрешиш пред Бога (а ние премного грешим всеки ден), веднага кажи в сърцето си псалома: *Помилуй ме, Боже, по голямата Си милост*, с вяра в Господа, Който чува вика на сърцето ти, със смирено съзнание и чувство за своите грехове, прочети от дълбочината на сърцето си целия псалом; ако не е подействал от първия път, повтори го пак, само че го чети още по-сърдечно, още по-прочувствено, и тогава незабавно ще възсияе от Господа спасение и мир за душата ти. Винаги се съкрушавай така - това е вярно, изпитано средство против греховете. А ако не получиш облекчение, обвинявай себе си - значи си се молил без съкрушение, без смирение на сърцето, без твърдо желание да получиш от Бога прошка на греховете си; значи грехът слабо те е уязвил.

В молитвата е необходимо искрено да търсиш изправяне.

В молитвата трбва искрено да желаеш исканото

В молитвата се изисква, на първо място, предметът на молитвата да бъде изказан определено или поне в сърцето да има ясно осъзнаване и желание на този предмет; на второ място, това желание да бъде изразено с чувство и живо упование на милостта на Владиката или на Божията Майка; трето, нужно е твърдо намерение да не съгрешаваш занапред и във всичко да вършиш Божията воля: *ето, ти оздравя; недей греши вече, за да те не сполети нещо по-лошо* (Иоан 5:14).

На някой, който се моли за себе си или за хората, за пробуждане на дремещите му сърце и съвест трябва да се зададе такъв въпрос: нужно ли ти е онова, за което молиш и желаеш ли да го получиш? Например желаеш ли искрено изправяне и свят живот за себе си и за тези хора?

Господнята молитва

Християнино! Помни и винаги носи в мислите и в сърцето си великите слова на Господнята молтива: *Отче наш, Който Си на небесата* (помни: кой е нашият Отец? Бог е нашият Отец, нашата Любов. Кои сме ние? Ние сме Неговите деца, а помежду си сме братя. В каква любов помежду си трябва да живеят децата на такъв Отец? *Да бяхте чеда на Авраама, щяхте да вършите делата Авраамови* (Иоан. 8:39). И какви дела трябва да извършваме?). *Да се свети Твоето име, да дойде Твоето царство, да бъде Твоята воля. Насъщния ни хляб дай ни днес* (нашия хляб - всичко общо, - а не моя; самолюбието трябва да бъде прогонено от сърцата на Божиите чеда: ние сме едно) *и прости нам дълговете ни* (искаш и обичаш Бог да ти прощава греховете, тогава считай за нормално и ти да прощаваш греховете на хората, които съгрешават против тебе, като знаеш, че любовта е дълготърпелива и милосърдна). *Не ни въвеждай в изкушение* (и сам не се поддавай на изкушения; *не давай да се поклати ногата ти, и няма да задреме Оня, Който те пази. Господ е твой покров откъм твоята дясна ръка.* Пс. 120:3, 5 - слав.). *Но избави ни от лукавия* (сам не му се предавай доброволно и Господ няма да те предаде на него). *Защото Твое е Царството* (признавай единия Цар Бог и на Него Едничкия служи), *и силата* (уповавай на Неговата всемогъща сила), *и славата* (ревнувай за Неговата слава с всички сили и през целия си живот) *во веки* (Той е вечният Цар, а царството на сатаната скоро ще премине като хищническо, и лъжовно). *Амин*. Всичко това е истинно. Помни повече от всичко тази молитва и по-често си я казвай наум и размишлявай за нея, какво означава в нея всяка дума, израз и прошение.

Покланяйте се на Бога с дух и истина. С истина - например ти казваш: *да се свети Твоето име*. Има ли у тебе действително желание Божието име да се свети с добрите дела - на хората и с твоите? Казваш: *да дойде Твоето Царство*, желаеш ли наистина да настъпи Божието Царство? Искаш ли да бъдеш дом на Божия Дух, а не обиталище на греха, дали желанието ти да живееш в грехове не е по-силно? Казваш: *да бъде Твоята воля, както на небето, тъй и на земята*; не търсиш ли по-скоро своята воля, отколкото Божията? Да, така е! Казваш: *насъщния ни хляб дай ни днес*; не казваш ли друго в сърцето си: не ми трябва да прося това от Теб, аз имам и без да моля, нека така да просят нямащите; или ненаситно търсим прекомерното и не се задоволяваме с малкото или с онова, което Бог ни е дал, не благодарим за това, което имаме, а трябва да благодарим. В молитвата молиш Бога: *и прости нам дълговете ни, както и ние прощаваме на длъжниците си*, а сам не мислиш ли: не съм кой знае какъв грешник; струва ми се, че живея не по-зле от другите и нямам нужда да моля за прошка на дълговете или греховете си; или, когато се моля, няма ли някакво недоволство или гняв в сърцето ти, и по такъв начин ти не лъжеш ли безсрамно в молитвата си към Господа. Казваш: *не ни въвеждай в изкушение*, а сам не се ли увличаш и не падаш ли без изкушения във всякакви грехове? Казваш: *избави ни от лукавия*, а сам не живееш ли в съдружие с лукавия и с всякакво зло, източник на което е дяволът? Гледай езикът ти да не е в разногласие със сърцето; гледай да не лъжеш Господа в молитвата си. Винаги имай това предвид, - и когато четеш Господнята молитва, и когато четеш другите молитви; наблюдавай дали сърцето ти е съгласно с онова, което произнася езикът ти.

В края на утринните и вечерните молитви трябва да призоваваме светиите

В края на домашните утринни и вечерни молитви призовавай светиите: патриарси, пророци, апостоли, светители, мъченици, изповедници, преподобни, постници или подвижници, безсребреници - та, като виждаш в тях осъществяването на всяка добродетел, сам да станеш подражател на техните добродетели. От патриарсите се учи на детска вяра и послушание към Господа; от пророците и апостолите - на ревност за славата Божия и за спасението на човешките души; от светителите - на ревност да се проповядва Божието слово и въобще да се съдейства чрез писанията за възможната прослава на Божието име, за утвърждаване на вярата, надеждата и любовта у християните; от мъчениците и изповедниците - на твърдост във вярата и благочестието пред невярващите и нечестиви хора; от подвижниците - на разпъване на плътта със страстите и похотите, на молитва и богомислие; от безсребрениците - на нестяжателност и безвъзмездна помощ на нуждаещите се.

Необходимостта от поменаване на живите и починалите

Някои казват: защо да се поменават имената на починалите или живите при молитва за тях? Бог, Който знае всичко, Сам знае и тези имена, знае и нуждите на всеки. Но онези, които говорят така, забравят или не знаят важността на молитвата, не знаят колко важна е казаната от сърце дума, забравят, че Божието правосъдие и Божията милост могат да бъдат склонени от нашата сърдечна молитва, която Господ по Своята благост вменява като заслуга на самите починали или живи, като членове на едното тяло на Църквата. Такива не знаят, че и *Църквата на първородните, които са написани на небесата* (Евр. 12:23) по своята любов, постоянно се моли на Бога за нас и упоменава пред Бога особено имената именно на тези хора, които им се молят - равно за равно. Ние споменаваме тях, а те - нас. А който не споменава с любов своите ближни в молитва, той самият няма да бъде споменат и няма да се удостои със споменаване. Всяка дума, изречена с вяра и любов в молитва, значи много. *Голяма сила има усърдната молитва на праведника* (Иак. 5:16).

В молитвата за живите и за починалите е необходимо сърдечното им поменаване

Когато се молим за живите и за починалите и ги назоваваме по имена, трябва от все сърце, с любов да произнасяме имената им, сякаш носим в душата си онези хора, чиито имена поменаваме, също както *кърмачка се нежно отнася с децата си* (1 Сол. 2:7), като помним, че те са наши членове и членове на тялото Христово (Срв. Еф. 4:25, 5:30); не е добре само да изброяваме с уста имената им пред лицето Божие, без участието и без любовта на сърцето. Трябва да мислим за това, че Бог гледа сърцето - че и хората, за които се молим, също изискват от нас по дълга на християнската любов братско съчувствие и любов. Голяма е разликата между безчувственото изброяване на имена и сърдечното им поменаване: едното е далеч от другото както небето от земята. Но името на Самия Господ, на Неговата Пречиста Майка, на светите Ангели и светите Божии човеци трябва да се призовават винаги по достойнство - с чисто сърце, с вяра и пламенна любов; въобще, думите на молитвата е нужно не само да се редят с език, сякаш обръщаме с пръст страници на книга или сякаш отброяваме монети; думите трябва да излизат като поток жива вода от своя извор, да бъдат искрен глас на сърцето, да не са като чужда, взета назаем дреха, или като чужди ръце.

Когато на глас или вътре в себе си се молиш за другите, например за своите близки или за чужди хора, дори те да не са те молили за това - моли се за тях със същата топлина и усърдие, както се молиш за себе си. Помни заповедта на закона: *обичай ближния си като себе си* (Мат. 19:19; 22:39; срв. Лев. 19:18). Във всички случаи съблюдавай това, т.е. обичай ближния си като себе си. Не лукавствай пред Господа, *Който изпитва сърца и утроби* (Иер. 11:20; Откр. 2:23; Пс. 7:10), да не презре Той молитвата ти като суетна и лъжлива.

Нашата молитва от името на всички ни внушава непрестанна взаимна любов

Какво ни внушава светата Църква, когато в домашната и в църковната молитва влага в устата ни молитви от името на всички хора, а не от името на едно лице? Внушава ни непрестанна взаимна любов, винаги и във всичко - на молитва и в житейското общуване - да се обичаме един друг, както обичаме себе си; и така, като подражаваме на Бога в три Лица, съставляващи височайше Единство, и ние самите да бъдем едно цяло, съставено от много. *Да бъдат всички едно: както Ти, Отче, си в Мене, и Аз в Тебе, тъй и те да бъдат в Нас едно* (Иоан. 17:21). Общата молитва от името на всички ни учи и в живота да споделяме житейските потребности на другите, та и в нашия живот всичко да бъде общо и като едно, във всичко да се вижда взаимна любов, а също и всеки да употребява своите способности за благото на другите, кой както може, да не скрива таланта си в земята, да не бъде ленив и егоист. Мъдър си - дай съвет на немъдрия; образован си - научи невежата; силен си - помогни на безсилния; богат си - помогни на бедния.

Необходимо е да се молим за всички

Когато се молиш, старай се да се молиш повече за всички, отколкото сам за себе си, и по време на молитва живо си представяй всички хора заедно с тебе като едно тяло, а всеки поотделно - като член на Христовото тяло и твой собствен член: *понеже сме членове един другиму* (Еф. 4:25); моли се за всички така, както се молиш за себе си, със същата искреност и топлина; техните немощи и болести считай за свои немощи и болести; тяхното духовно невежество, греховете и страстите им - като свое невежество, свои грехове и страсти; многообразните им изкушения, напасти и скърби - като свои изкушения, напасти и скърби. Такава молитва Небесният Отец приема с голямо благоволение - този общ на всички всеблаг Отец, у Когото *няма лицеприятие* (Рим. 2:11 - слав.), *нито сянка от промяна* (Иак. 1:17) - тази Любов, която няма граници, обемаща и съхраняваща всички твари.

Когато сме на молитва, трябва да помним, че ние сме членове едни на други и трябва да се молим за всички, както казва и в молитвата *Отче наш*. Пример за това са апостолите и всички светии. Ако помниш това и се молиш за другите, то и светите Ангели ще се молят за нас, като членове на едното Христово Царство, на една Църква, на едно тяло. *С каквато мярка мерите, с такава ще ви се отмери* (Мат. 7:2).

Молитви по молба да се помолим за някого

Не пропускай възможността да се помолиш за някой човек по негова молба и по молба на неговите роднини, приятели, почитатели или познати. Господ с благоволение гледа на молитвата на нашата любов и на дръзновението ни пред Него. Освен това, молитвата за другите е много полезна и за този, който се моли; тя очиства сърцето, утвърждава вярата и надеждата на Бога и стопля любовта към Бога и ближния. Когато се молиш, казвай: Господи! За Тебе е възможно да направиш това и това за този Твой раб; направи с него това, защото името Ти е благ Човеколюбец и Всемогъщ. *Ако ние, бидейки лукави, умеем да даваме добри деяния* не само на чедата, но и на чуждите, *колко повече Ти ще дадеш* всевъзможни *блага на ония, които Ти искат* (Мат. 7:11).

Не се лени усърдно да се помолиш за другите, по тяхна молба или по свое желание, и заедно с тях - и ти самият ще получиш милост от Бога: Божията благодат в сърцето, която да те услажда и укрепява във вярата и любовта към Бога и към ближния. Тези думи са истинни; те са взети от опита. Обикновено ние нямаме голямо желание, но повече според нуждата или по навик се молим за другите, без пълното участие на сърцето; трябва да принуждаваме себе си да се молим от все сърце, с голяма вяра, с голямо дръзновение, за да получим велика и богата милост от щедрия и всемилостив Бог. Казано е: *да проси с вяра и никак да не се съмнява; защото, който се съмнява, прилича на морска вълна, издигана и размятана от вятъра* (Иак. 1:6). На Господа, този общ на всички Отец, е приятно, когато ние с желание, с вяра и любов се молим един за друг, защото Той е Любов, готова да милува всички заради тяхната взаимна любов. Светият Дух е казал: *молете се един за други, за да се изцерите* (Иак. 5:16). Виждаш ли колко приятна Богу и действена е молитвата един за друг?

Как да се молим за изправяне на ближните

Ако искаш да изправиш някого от недостатъците му, не помисляй да го изправяш само със свои средства - ние повече разваляме работата със собствените си страсти, например с гордостта и произлизащата от нея раздразнителност; но *възложи на Господа грижите си* (Пс. 54:23) и от все сърце се помоли на Този, Който *изпитва сърца и утроби* (срв. Пс. 7:10), Той Сам да просвети ума и сърцето на човека; ако Той види, че твоята молитва е изпълнена с любов и излиза от цялото ти сърце, то непременно ще изпълни желанието на сърцето ти и скоро ще кажеш, като виждаш промяната в онзи, за когото се молиш: *тази промяна е от десницата на Вишния* (Пс. 76:11 - слав.).

Моли се Бог да прости съгрешенията на другите така, както се молиш да прости твоите съгрешения, когато те поразяват душата ти със скръб и утеснение и те подтикват с болка, със съкрушение на сърцето и със сълзи да умоляваш Бога за помилване; също, моли се за спасението на другите така, както за своето собствено спасение. Ако достигнеш до това и го превърнеш в навик, ще получиш от Господа изобилие от духовни дарове, дарове на Светия Дух, защото Той обича душата, която желае спасението на другите, понеже Сам Той, Всесветият Дух, всякак иска да спаси всички нас, стига само ние да не Му се противим, да не ожесточаваме сърцата си. *Сам Духът ходатайствува за нас с неизказани въздишки* (Рим. 8:26).

На Господа като на чедолюбив Отец Му е приятно, когато ние искрено се молим за хората - Неговите деца, и както родителите по молбата на добрите си и благонравни деца милуват лошите, капризните и злонравните, така и Небесният Отец по молитвата на *Своите Си* (2 Тим. 2:19 - слав.) или по молитвите на Своите иереи, облечени в благодат, за хората, милува и недостойните, както помилва и милуваше непокорния и роптаещ еврейски народ в пустинята заради молитвите на Моисей. Но каква пламенна молитва беше тя!

Постът на Моисей е заради невъздържанието на израилтяните. Страданията на светиите са заради нашата изнеженост; техните пости и лишения - заради нашето невъздържание и разкош; горещите им молитви - за нас, ленивите за молитва. Постът на нашия Господ Иисус Христос е заради нашето невъздържание. Разпънатите Му ръце на кръста - заради нашите ръце, протегнати към забраненото дърво и към всичко, забранено с Божиите заповеди. Вменяването на нашите молитви за другите е за оправдание на онези, за които се молим; вменяването на наши подвизи и добродетели заради другите - е като молитва и милостиня за починалите и за живите. Така, молитвите със сълзи на Августиновата майка за нейния син спасили Августин.

Как да се молим за: 1) горд и опърничав човек; 2) за злобен; 3) за сребролюбив и алчен; 4) за завистлив; 5) за пияница; 6) за чревоугодник

Когато виждаш в ближния недостатъци и страсти - молисе за него; моли се за всеки, даже за своя враг. Ако виждаш горд и опърничав брат, който се държи горделиво с теб или с другите, моли се за него Бог да просвети неговия ум и да стопли сърцето му с огъня на Своята благодат; казвай: *Господи, научи Твоя раб, паднал в дяволска гордост, на кротост и смирение и премахни от сърцето му мрака и бремето на сатанинската горделивост!*

Ако видиш злобен, моли се така: *Господи, направи благ този Твой раб с Твоята благодат!*

Ако видиш сребролюбив и алчен, казвай: *Наше нетленно Съкровище и неизтощимо Богатство! Дарувай на този Твой раб, сътворен по Твой образ и подобие, да познае лъжата на богатството и това, че всичко земно е суета, сянка и сън. Защото дните на всеки човек са като трева или като паяжина и само Ти едничък Си нашето богатство, покой и радост наша!*

Когато видиш завистлив, моли се така: *Господи, просвети ума и сърцето на този Твой раб в познание на великите, безбройни и неизследими Твои дарове, които приема от неизброимите Твои щедрости, защото, заслепен от страстта си, той забравя Теб и Твоите богати дарове и бидейки богат с Твоите блага, счита себе си за просяк и заради това се прелъстява, като гледа благата на Твоите раби, с които, о, неизречима Благосте, Ти даряваш всички - всекиго според силите му и според Твоята воля. Снеми, всеблаги Владико, покривалото на дявола от очите на сърцето му и дарувай на Твоя раб сърдечно съкрушение и сълзи на покаяние и благодарност, та да не се зарадва врагът за него, като го улови жив в своята воля и да не отблъсне с нея Твоята ръка.*

Когато видиш пиян, казвай от сърце: *Господи, милостиво погледни на Твоя раб, прелъстен от лъстта на стомаха и плътското веселие, дарувай му да познае сладостта на въздържанието и поста, и произтичащите от него плодове на духа.*

Когато видиш някой пристрастен към храните, който търси в тях своето блаженство, казвай: *Господи, най-сладка наша Храна, никога несвършваща, но пребъдваща в живот вечен! Очисти от нечистотата на чревоугодието този Твой раб, който цял се е превърнал в плът и е чужд на Твоя Дух, и му дарувай да познае сладостта на Твоята животворяща духовна храна, което е Твоята Плът и Кръв, да познае и светото, живо и действено Твое слово.*

Така или по подобен начин се моли за всички, които съгрешават, и не дръзвай да презираш някого заради греха му или да му отмъщаваш, защото по този начин само ще се увеличат язвите на съгрешаващите; изправяй ги със съвети, заплахи и наказания, които да служат като средство за прекратяване или сдържане на злото в границите на умереността.

Молитвата за починалите е голямо благодеяние за тях

Починалият човек е живо същество: Бог *не е Бог на мърт ви, а на живи, защото у Него всички са живи* (Лук. 20:38). Душата му невидимо витае край тялото и в местата, където е обичала да пребивава. Ако е умряла в грехове, тя не може да си помогне да се избави от оковите на греха и силно се нуждае от молитвите на живите хора, особено на Църквата - най-святата невеста Христова. И тъй, нека искрено се молим за починалите. Това е голямо благодеяние за тях, по-голямо, отколкото благодеянието за живите.

Когато се молиш за упокоение душата на някой починал, принуди себе си да се помолиш за него с цялата си душа, като помниш, че това е твое съществено задължение, а не само на свещеника и на църковния служител. Представи си колко е необходимо починалият да има покой и как той се нуждае от молитвите на живите за него, бидейки член на едното тяло на Църквата - как бесовете спорят за душата му с ангелите и как трепери тя, като не знае каква ще бъде участта ѝ във вечността. Много означава пред Владиката молитвата на вярата и любовта за починалия. Представи си още колко необходим е за тебе покоят, когато те свържат веригите на грехопаденията, и как ти усърдно, с искреност, с жар и сила се молиш тогава на Господа и на Пречистата Богородица, и как се радваш и тържествуваш, когато след усърдна молитва получиш избавление от греховете и душевен покой. Приложи това и към душата на починалия: и неговата душа също се нуждае от молитва - сега вече от твоята, защото сама не може да се моли плодотворно; и неговата душа се нуждае от покой, който ти можеш да изпросиш за него с топла молитва, с вършене на добри дела в полза на душата му и особено с принасянето на Безкръвната Жертва за него.

За починалите се моли така, сякаш твоята душа се намира в ада, в пламъка и самият ти се мъчиш; чувствай техните мъки със сърцето си и колкото можеш по-пламенно, се моли за упокоението им в място светло и злачно, в място прохладно.

Моли се на Господа за упокоението на своите починали праотци, отци и братя всеки ден сутрин и вечер, за да живее в тебе паметта за смъртта и да не угасне в тебе надеждата за бъдещия живот след смъртта, ежедневно духът ти да се смирява от мисълта за бързопреходното ти житие.

Дяволът и нашата плът се стремят да попречат на молитвата

Чрез молитвата с вяра можеш да получиш от всеблагия и всещедър Бог всички духовни и необходимите веществени блага, само желанието за тези блага да е искрено и молитвата да е гореща. И какви молитви влага Църквата в устата ни! Такива, че с тях можем да склоним Господа за всяка милост към нас, за всеки благ дар. Врагът, като знае Божията благост и силата на молитвите, по всякакви начини се стреми да ни откъсне от молитвата, или по време на молитва да разсейва ума ни, да ни препъва с разни страсти и житейски пристрастия, или да ни кара да бързаме, да ни смущава и т.н.

Ето, ти се молиш, молитвата ти се извършва успешно, имаш вътрешно свидетелство, че Господ я чува и благоволи към нея; имаш мир на помислите, леко и сладостно е на сърцето ти; но ето че към края на молитвата ти, заради най-малкото разслабване на сърцето и помислите, в сърцето ти ляга някакво тежко бреме, някакъв разслабващ сърцето огън, и ти чувстваш крайна тежест от молитвата и отвращение към нея, вместо предишната лекота и потребност да се молиш. Не се отчайвай, друже, - това са козни на врага, който обича да ни се надсмива, особено в края на благочестивите ни занимания, за да паднем в униние и да сметнем всички предходни трудове в светото дело за изгубени. От това се научи занапред да не угасяш духа си нито за минута по време на молитва, да се молиш неотслабващо с дух и истина и да не казваш нито една лъжлива дума в молитвата си към Господа, т.е. да не произнасяш нито една дума престорено и лицемерно - нека цялата ти молитва да бъде само изразяване на истината, тръба на Светия Дух, и нито с една дума да не служи на вражеската лъжа, да не бъде орган на дявола. А за снемането на вражеското бреме от душата ти и за изгасяването на неговия огън сърдечно се помоли на Господа, като признаеш пред Него от сърце вината си - лицемерието по време на произнасянето на молитвата - и ще получиш облекчение и мир. Не бързай, всичко казвай и върши с вътрешен мир. Ще успееш. Врагът те кара да бързаш и смущава, защото в смутената прибързаност няма смисъл.

Когато по време на молитва униние и тъга овладеят сърцето ти, знай, че това идва от дявола, който по всякакъв начин се стреми да те спре в молитвата ти. Крепи се, бъди мъжествен и с помнението на Бога прогонвай убийствените усещания. Забележете: врагът често се сили, ако не в мислите, то в сърцето да хули името на Вседържителя Бог. В какво се състои сърдечната хула против Бога? В съмнението, неверието, унинието, непретърпяването на Божиите наказания и ропота във всички страсти. Чрез неверието в Божията истина и благост врагът изригва хула против истината, благостта и всемогъществото на Бога; чрез унинието - също въстава против Неговата благост; изобщо чрез разбунването на човешките страсти хули всеблагия Промисъл и Божията истинност.

По време на молитва не позволявай на плътта и на действащия чрез нея враг да те побеждават; *не клевети с езика си, но в сърцето си говори истина* (Пс. 14:3 - слав.); мисли и чувствай така, както говориш в молитвата си, не допускай на езика ти да е мед, а в сърцето ти - лед; ако веднъж победи врагът, после вече ще трябва да отвоюваш себе си и свободата си от него, като завоювано от врага късче земя, а сърцето ти ще отстъпи от Господа. Не пренебрегвай нищо в духовния живот, нищо не считай за несъществено и маловажно: чрез малките грехове дяволът ни води към големите. Най-важното е да се стараеш винаги да бъдеш истинен в сърцето си. Когато е по-трудно от всякога да се бориш с плътта, именно тогава покажи своята твърдост, тогава не отслабвай в борбата, като добър воин Христов.

Понякога при леност и окаменялост на сърцето хората от малодушие и нетърпение фамилиарничат с Бога в молитва и си позволяват разни странности в гласа и в движенията, които означават: нетърпение, недоволство, ропот и дори дързост против Бога. Всякак се пази от това и преодолявай своята леност. Трябва да побеждаваме врага и своите страсти.

За Исусовата молитва

Две сили, съвършено противоположни една на друга, влияят върху мен: добрата сила и злата сила, жизнената сила и смъртоносната сила. Тъй като са духовни сили, и двете са невидими. Добрата сила съгласно със свободната и искрената ми молитва винаги прогонва злата сила, и последната е силна само със злото, което се крие в мен. За да не търпим непрестанните нападения на злия дух, трябва постоянно да имаме в сърцето си Иисусовата молитва: *Иисусе, Сине Божий, помилуй ме.* Срещу невидимия (дявола) - невидимият Бог; срещу силния - Най-Силният.

Хората изпаднаха в неверие и страсти, защото не се молят

Хората изпаднаха в безверие, защото съвършено изгубиха духа на молитвата, или изобщо не са го имали и го нямат; накратко - защото не се молят. Князът на този век има простор за действие в сърцата на такива хора; той е господар в тях. Те не са измолвали и не измолват в молитва от Господа росата на Божията благодат за себе си (а Господните дарове се дават само на просещите и търсещите), и ето - сърцата, повредени по природа, без живителната роса на Светия Дух, са пресъхнали и от крайната сухота накрая са се запалили с адския пламък на неверието и на всевъзможните страсти, а дяволът знае само да възпламенява страстите, които поддържат този ужасен огън, той тържествува, като вижда гибелта на нещастните души, изкупени с Кръвта на Онзи, Който потъпка силата му.

Защо се уморяваме от молитвата?

Казват: бързо се уморяваме от молитвата. Защо? Защото не виждате пред себе си живия Господ, от дясната си страна (срв. Пс. 15:8). Гледайте към Него непрестанно с очите на сърцето си, и тогава цяла нощ ще прекарате в молитва и няма да се уморите. Какво говоря - цяла нощ! Три дни и три нощи ще стоите и няма да се уморите. Спомнете си стълпниците. Те много години са стояли на стълпа в молитвено разположение на духа и са превъзмогвали своята плът, която, също както при тебе, така и при тях е била склонна към леност. А ти се отегчаваш от няколко часа обществена молитва, дори от един час!

Трябва да се принуждаваме към молитва

Казват: щом няма желание - не се моли; лукаво мъдруване, само спри да се молиш и съвсем ще се откъснеш от молитвата, плътта само това иска. *Царството небесно бива насилвано* (Мат. 11:12); без самопринуждаване към доброто няма да се спасиш.

При хората, които малко се молят, е слабо сърцето; и ето, когато те искат да се молят, сърцето им се разслабва и разслабва ръцете им, тялото и мислите им, и на такива хора им е трудно да се молят. Трябва да преодолеем себе си: да се постараем да се молим от все сърце, защото да се молиш от все сърце е хубаво, и леко.

Учете се да се молите, принуждавайте себе си към молитва: отначало ще бъде трудно, а после, колкото повече принуждавате себе си, толкова по-леко ще става; но отначало винаги трябва да се принуждаваме.

Познай, човече, душевната си беда и силно, постоянно се моли на Спасителя на човеците да те спаси от нея. Не си казвай: аз съм извън опасност, не съм в беда, не ми трябва често и много да се моля за избавяне от някакво бедствие, което не разбирам и не виждам. Точно там е бедата, че ти, като се намираш в преголяма беда, не знаеш за нея; тази беда са твоите грехове.

Духовният и телесният живот се разминават, не се съгласуват; затова понякога физически се чувстваш прекрасно, а в сърцето, с духа си - не. Започни да се молиш и ще видиш, че сърцето ти е удебеляло, *угои се, задебеля и затлъстя; и остави Бога* (Втор. 32:15), - и ти е трудно да се молиш, макар и да си здрав и да имаш много сили; престани да се молиш и пак ще ти е леко; но това е греховна лекота.

Не вярвай на плътта си, която те плаши с своята немощност по време на молитва - тя лъже. Започни да се молиш и ще видиш, че плътта ще стане твоя покорна робиня. Молитвата и нея ще оживи. Винаги помни, че плътта лъже.

За какво е нужна продължителната молитва? За да можем с продължителността на усърдната молитва да стоплим нашите хладни, “окаменели” от продължителната суета сърца. Защото е странно и да си помислим, а още повече да изискваме закостенялото в житейската суета сърце да може бързо да бъде проникнато от топлината на вярата и на любовта към Бога по време на молитва. Не, за това са нужни труд и много време. *Царството небесно бива насилвано, и насилници го грабят* (Мат. 11:12). Царството Божие не идва бързо в сърцето, когато хората толкова упорито бягат от него. Сам Господ изрича волята Си да не се молим кратко, когато дава примера с вдовицата, която дълго време ходела при съдията и му додявала с просбите си (Лук. 18:2-6). А Господ, нашият Небесен Отец, преди да сме попросили, вече знае какво искаме (Мат. 6:8), от какво се нуждаем, но ние не Го познаваме както би трябвало, защото твърде много сме отдадени на светската суета, а не на Небесния си Отец; затова Той по Своята премъдрост и милосърдие превръща нуждите ни в предлог да се обърнем към Него. Обърнете се, заблудени чеда Мои, макар и чак сега, към Мене, вашия Отец, с цялото си сърце, дори преди да сте били далеч от Мене, поне сега стоплете сърцата си, които преди бяха студени, с вяра и любов към Мене.

Благодарения, славословия и молитвени обръщения към ГОСПОДА И БОЖИЯТА МАЙКА

В молитвата прошението е против нашата горда плът, която всичко приписва на себе си; благодарението е против безчувствеността на плътта ни към безбройните Божии благодеяния; славословието - против плътския човек, който търси слава само за себе си.

Благодарение за милостта и за опрощаването на греховете

Слава на Тебе, Спасителю, всемогъща Сило! Слава на Тебе, Спасителю, вездесъща Сило! Слава на Тебе, Утробо преблагосърдна! Слава на Тебе, Слух, Който винаги се отваряш да чуеш молитвите на мен, окаяния, за да ме помилваш и спасиш от греховете ми! Слава на Тебе, най-светли Очи, Които винаги ме гледате с любов и виждате всички мои съкровени неща! Слава на Тебе, слава на Тебе, слава на Тебе, сладчайши Иисусе, Спасе мой!

Прошения за даруване на духовни блага

Какво да Ти принеса, Господи, за всичките Ти благости, с които непрестанно ме даряваш? Само вярата си, защото нямам дела, които да ме оправдават, понеже нищо добро не извърших пред Тебе. Но дори и вярата ми е дар от Тебе; приеми приносимото Твое от Твоите. Защото всичко е Твое, и ние всички сме Твои; Ти Си най-съвършеният наш Първообраз, ние сме *образи на неизречената Твоя слава, макар и да носим върху си язвите на прегрешенията; дарувай благата Си на Твоето създание, Владико, очисти ни с Твоята милост и ни дай възделеното отечество, като пак ни направиш жители на рая* (Из тропарите, които се пеят на непорочните в събота); премахни от нас плътските страсти, *та като потъпчем всички плътски похоти, духовно да преминем живота си, като мислим и вършим всичко според Твоята блага воля* (9-та утринна молитва, която се чете от иерея по време на Шестопсалмието).

Слава на Тебе, Господи, Отче наш, Който премъдро изпитваш моята любов към Тебе и към моя ближен. Ако така е угодно и благопотребно на Твоята премъдрост и истина, не ме оставяй без изкушения нито един ден; любовта ми към Тебе и към моя ближен да се насади, да се утвърди, да се очисти и възвиси и да не се явя празен на Твоя съд, пред Твоето лице.

О Ти, всемогъщи Владико, на Когото се подчинява всичко, целият видим и невидим свят, дарувай ми непрестанно да Те прославям с простотата на моята вяра в Твоето безкрайно могъщество. Дарувай ми непосрамваща вяра, твърда надежда, нелицемерна любов към Тебе и към ближния!

Господи, Ти Сам каза с пречистите Си уста: *бъдете съвършени, както е съвършен и Небесният ваш Отец* (Мат. 5:48). Искам да бъда съвършен. Ти бъди за мен всяко съвършенство, защото Ти си казал: *без Мене не можете да вършите нищо* (Иоан. 15:5).

Дай ми, Господи, благодатта да се отрека от себе си - от този дявол, в който съм се превърнал по приемственост от Адама. Нови Адаме, Господи Иисусе, претвори ме, направи ме нов човек, облечи ме в Себе Си.

Господи, не допускай нито за миг да върша волята на Твоя и на моя враг - дявола, но непрестанно да върша само Твоята воля, на моя Бог и Цар: истински мой Царю, чрез Когото царуват царете, дай ми да Ти се покорявам, винаги искрено и твърдо да благоговея пред Тебе. *Дойдете, да се поклоним и да припаднем пред Царя, нашия Бог, и да Му служим със страх, и да се радваме пред Него в трепет* (срв. Пс. 94:6, 2:11).

Господи! Ти дойде да ни спасиш по вярата ни в Тебе - ето, аз вярвам, че Ти Си мой Спасител - спаси ме! Ти дойде да обновиш развратеното от греха мое естество - обнови ме, развратилия себе си със страстите и похотите, обнови ме и душевно, и телесно за слава на Твоето име. Ти дойде да ни избавиш от вражеския плен - избави ме от робството на всезлобния, нечист, скверен и мерзък враг, който воюва в членовете ми и ме склаия, насила ме влече към греха. Ти дойде да ни просветиш - просвети омраченото ми от страсти сърце. Ти дойде да събереш пръснатото - събери мислите ми, разпръснати от врага. Ти дойде да ни укрепиш в нашата немощ и каза: *силата Ми се в немощ напълно проявява*, и Твоят апостол казва: *затова с много по-голяма радост ще се хваля с немощите си, за да се всели в мене силата Христова* (2 Кор. 12:9); ето, аз съм немощен до крайност и без Тебе не мога да върша нищо добро; без Тебе не мога да мисля, нито да чувствам доброто, нито да желая доброто, нито да говоря, нито да правя; без Тебе аз съм съвсем немощен за всяко добро; дай ми благодат, дай ми светлина и сила да мисля и чувствам доброто и добре да го върша, да говоря и да правя това, което е благоугодно на Тебе, моя Христос Бог, моя Спасител и Обновител; очисти ме, освети ме и ме спаси. *Сърце чисто създай в мене, Боже, и правия дух обнови вътре в мене* (Пс. 50:12)! Помогни ми - без Тебе с всеки час бърза и все повече се приближава моята гибел.

Господи! Дай ми винаги кротко сърце, ясен, прям и кротък взор. Да бъде! Слава, Господи, на промяната, извършена в мен от Твоята десница, благодаря Ти, че Си махнал от мене острите тръни на моите страсти и

теснотата ми, и срамотата ми, и немощта ми, но Си ми дарувал мир, тишина, свобода, сила, дръзновение. Утвърди това, което Си сторил в мен. Слава на силата на вярата, на силата на молитвата - защото всичко, каквото прося от Тебе в молитва с вяра, получавам по думата Ти (Марк. 11:24). Благодаря Ти, Господи, че толкова пъти ме въздигаш от мъртвите (2 Кор. 1:9) и разрушаваш смъртното, греховното царство в мен.

Господи, научи ни да живеем във взаимна любов и ни укрепи със Светия Твой Дух; укроти поривите на страстите, възпиращи небесната евангелска любов и направи сърцата ни мъртви за земните сласти. Дай ми, Господи, пред всички земни блага винаги да предпочитам Твоята благодат, Твоя мир, Твоята истина и светинята Ти и винаги в нея да пребъдвам, през всички дни на живота ми, до последния ми дъх!

Господи, аз съм Твой съсъд - напълни ме с дарованията на Светия Твой Дух; без Тебе съм празен от всякакво добро или, по-точно - пълен съм с всякакъв грях. Господи, аз съм Твой кораб - напълни ме с товар от добри дела; Господи, аз съм Твое ковчеже - напълни го не с прелестта на сребролюбието и сластите, а с любов към Тебе и към Твоя одушевен образ - човека.

Господи! Името Ти е Любов - неотхвърляй мене, заблуждаващия се човек! Името Ти е Сила - подкрепи мене, изнемогващия и падащия! Името Ти е Светлина - просвети душата ми, омрачена от житейските страсти! Името Ти е Мир - умири неспокойната ми душа! Името Ти е Милост - не преставай да ме милуваш!

Благодарение за даруването на духовни блага

Човеколюбче Господи, Иисусе Христе, Сине Божий, благодаря Ти от все сърце, че чу молитвата ми да обичам ближния и да презра земното, и изля в сърцето ми мирна, разумна и сладка любов. Боже, увърди това в мене по молитвите на Пречистата Владичица Богородица, и да бъда, Господи, Твое и Нейно най-вярно чедо.

Благодаря Ти, Радост моя, Господи на славата, че прие моя образ чрез въплъщението от Пречистата Дева и го почете и възвиси, и обожи човешкото естество; благодаря Ти, че ме възвеждаш от тление към нетление, очистваш нечистотата ми, лекуваш немощите и болестите ми, превръщаш скърбите ми в радост, обръщаш греховните ми утеснения в пространство на Твоето оправдание, което идва от вярата и от сърдечното покаяние, че прогонваш от мен мрака на страстите и ми даряваш духовната Си светлина; отнемаш смущенията ми и ми изпращаш мир свише, отнемаш малодушието ми и ми даряваш мъжество и дръзновение. Слава на Твоето милосърдие!

Покайна молитва против дяволското униние

Когато съгрешиш за петдесети и за стотен път на ден и те обхване крайно дяволско униние и отчаяние за Божието милосърдие, заедно с Метафраст кажи от дълбините на душата си: “Зная, Владико мой, че беззаконията ми превишиха главата ми, но безмерно е множеството на Твоите щедрости, неизразима е и милостта на Твоята незлобива благост; и няма грях, който да победи Твоето човеколюбие. Пречудни Царю, незлобливи Господи, яви и върху мене Твоята милост, покажи ми силата на благостта Си, яви ми непоколебимостта на Твоето благоутробно милосърдие и приеми мене, грешника, който се обръщам към Тебе. Приеми ме, както прие блудния, разбойника, блудницата; приеми мене, който съгреших безмерно и със слово, и с дело, с непристойна похот и безсловесен помисъл, не ме изобличавай чрез Твоя праведен съд и не ме наказвай в Твоя праведен гняв. Помилуй ме, Господи, защото съм не само немощен, но съм и Твое създание. Ти утвърдѝ Твоя страх в мене, а аз извърших пред Тебе лукави дела. На Тебе се уповавам, Боже мой! Ако има за мен надежда за спасение, ако човеколюбието Ти безкрайно превишава множеството мои беззакония - бъди ми Спасител; по Твоите щедрости и милости облекчи, отпусни ми всичко, с каквото съгреших пред Тебе, защото душата ми се изпълни с множество злини и няма в мен надежда за спасение. Помилуй ме, Боже, по голямата Си милост и не ми въздавай по делата ми, не ме осъждай според деянията ми, но обърни, защити, избави душата ми от увеличаващите се в нея злини и люти възприятия; спаси ме по Твоята милост, та там, където се е умножил грехът, да преизобилства Твоята благодат, и аз да Те възхвалявам и прославям винаги, във всички дни на моя живот, защото Ти си Бог на каещите се и Спасител на съгрешаващите (4-та молитва от молитвите преди Свето Причастие).

Благодарение за избавянето от страстите и вражеските нападения

Господи! Благодаря ти от все сърце, защото безброй пъти си ме спасявал от безчестие, от насилие, от лютостта на страстите и си угасявал разгорещените стрели на лукавия в мен, ограждал си с мир душата ми и си я оросявал с росата на Своята благодат. Слава на Тебе, Многомилостиви и Всесилни, че досега по благодатта Ти оставам цял и невредим, въпреки безчислените коварства против мен на невидимите и всезлобни врагове, които търсят да ме погълнат. Знам, Господи, че, по който начин Ти е угодно, ще ме избавиш от всички техни коварства и нападения и ще ме спасиш в Твоето Небесно Царство, и не само мен, но и всички, които живеят благочестиво и биват нападани от духовете на злобата. Защото Ти милваш и спасяваш тези, които искат спасение и дори онези, които не искат. Казано е: искам или не искам - спаси ме (вечерна молитва на св. Иоан Дамаскин)!

Владико мой, Господи Иисусе Христе! Мой бързи, пребързи, непосрамващ Застъпниче! Благодаря Ти от цялото си сърце, че милостиво се вслуша в молбата ми, когато в омрачение, утеснение и вражески пламък виках към Тебе - и пребързо, властно, благостно ме избави от враговете ми и дарува на сърцето ми простор, лекота, светлина! О, Владико, как бедствах от коварството на врага, колко благовременно Ти ми яви помощта Си и колко явна беше Твоята всемогъща помощ! Славя благостта Ти, благопослушливи Владико, Надеждо на отчаяните; славя Те, че не посрами докрай лицето ми, но милостиво ме избави от адското помрачение и безчестие. Как след това бих могъл да се отчая някога за това, че Ти няма да чуеш и няма да помилваш мен, окаяния? Винаги ще призовавам Твоето пресладко име, Спасителю мой; а Ти, о пребезгранична Благосте, както винаги досега, така и занапред ме спасявай по безмерната Си милост, защото Твоето име е Човеколюбец и Спасител!

Молитва за по-добро вършене на делото на милостинята

Господи! Научи ме да подавам милостиня с желание, с ласка, с радост и да вярвам, че като я давам, не губя, но придобивам безкрайно повече от това, което давам. Отвърни очите ми от хората с жестоко сърце, които не съчувстват на бедните, равнодушно се срещат с нищетата, осъждат я, укоряват я, заклеймяват я с позорни имена и разслабват сърцето ми да не прави добро, ожесточават и мен против нищетата! О, Господи мой! Колко много такива хора има! Господи, въздигни делото на милостинята! Господи, нека всяка моя милостиня ми бъде за полза, а не за вреда! Господи, приеми Ти Сам тази милостиня в лицето на Твоите просяци бедни!

Молитва преди причастяване със Светите Тайни

Когато се причастяваш със Светите Тайни, иерею, казвай в сърцето си: Идеш към мене, Жизнодавче, да ме изтръгнеш от челюстите на адския змей, да ме очистиш от сквернотата на страстите, да умиротвориш неспокойното ми сърце, да оживотвориш умъртвената ми душа, да възвеселиш скръбния и унил мой дух; идеш да наситиш мене, измъчвания от греховен глад; да облечеш мене, съблечения от всяка добродетел, да укрепиш мене, немощния; да почетеш мене, безчестния; да възвеличиш мене, низкия; да облагородиш мене, презрения; да просветиш мене, тъмния. Ти ми даруваш всяко благодеяние - благодаря Ти, Премилосърдни!

Благодарствена молитва на изцелен от болест

Когато получиш изцеление от каквато и да било болест, въздай благодарение на Господа със следното кратко славословие: слава на Тебе, Господи Иисусе Христе, Единородни Сине на Безначалния Отец, Който изцеляваш всяка болест и всяка немощ у народа(срв. Мат. 4:23), че помилва мен, грешния, и ме избави от болестта ми, като не я остави да се развие и да ме умъртви заради греховете ми. Дарувай ми оттук насетне, Владико, сила твърдо да изпълнявам Твоята воля, за спасение на окаяната ми душа и Твоя слава, с Безначалния Твой Отец и Единосъщния Твой Дух, сега и всякога, и във вечни векове. Амин.

Молитви към Пресветата Троица

Слава на Тебе, Всесвети, Животворящи Душе, Който от Отца изхождаш и винаги в Сина пребъдваш (стихира от службата на Св. Дух), неразделен от Отца и Сина! Слава на Тебе, Сине Божий, Който изгонваш бесовете с Божия Дух (срв. Мат. 12:28, Лук. 11:20), чрез Него устройваш нашето спасение и ни освещаваш, умъдряваш ни и ни укрепяваш! Слава на Тебе, Отче, Който винаги благоволиш към нас в Сина чрез Светия Дух! Неразделна Троице Единице, помилуй нас!

В това е Твоето Божествено величие, Господи Спасителю, че животът на всяка твар е в Тебе като в ипостасен Живот, та *всички да* Те *почитат, както почитат Отца* (Иоан. 5:23), в това е и Твоето величие, Душе Светий, Животворящи, че Ти освещаваш всички, укрепяваш и оживотворяваш, заедно с Отца и Сина, та всички да Те почитат, както почитат Отца и Сина; в това е и Твоето величие, Свети Душе, че и Единородният Син Божий като Единосъщен с Тебе чрез Тебе вършеше чудеса и чрез Тебе ни освещава, укрепява и ни води при Своя Отец: *защото чрез Него имаме достъп при Отца, в единия Дух* (Еф. 2:18).

Молитви към Светия Дух

Слава на Божия Дух, Който изхожда от Отца за оживяване на всяка твар и Който изпълва цялата вселена. Слава на Него, Който животвори Ангелите и човеците, и всяко създание. Слава на Него, наша Сила, наша Светиня. Слава на Него, Съприсносъщния на Отца и Сина!

Душе Светий, всички християни сме Твое дихание, Твое рождение след Кръщението, а и по силата на първото духване на Създателя в лицето на първия човек, ние всички, всички земни народи сме Твое дихание, Твое рождение! Помилуй и въздигни всички нас, Светий Душе! Като прогонваш със Своето дихание смрадта на нашите грехове и страсти, изкорени смрадта на всичките ни греховни желания!

Светий Душе, живи, лични, всевластни, жива връзка с Отца и Сина - помилуй ме!

Светий Душе, Животворящ и обединяващ цялото творение, а най-вече разумните създания, сило на цялото творение - помилуй ме!

Призоваване на Владичицата Богородица

Владичице Богородице! Ти, Чиято любов към християните превъзхожда любовта на всяка земна майка, на всяка жена, чуй нашите молитви и ни спаси! Нека Те помним постоянно! Винаги усърдно да Ти се молим! Винаги да прибягваме към Твоя свят покров без леност и без съмнение.

Спаси нас, Твоя род, Владичице! Спаси ни, Твоите единокръвни! Спаси ни, Майко на Живота и Майка на всички нас, макар и да сме недостойни да Те наричаме своя Майка! Очисти ни, освети ни, укрепи ни и ни спаси по Твоите молитви!

Владичице Богородице, моли се на светите Ангели и на всички светии като на Самия Свети Дух, като на Светата Троица, Която ги освещава и обитава в тях. *И те да бъдат в Нас едно* (Иоан. 17:21). *Свят си, Боже наш, и в светиите обитаваш* (възглас). Амин.

Господи! Не ме лишавай от небесните Си блага, защото Ти си Господ и можеш да направиш това, ако поискаш; Господи, избави ме от вечните мъки, защото Ти си Господ и можеш и да направиш това, ако поискаш; Господи, ако с ум или с помисъл, с дума или с дело съгреших - прости ми, като виждаш немощта на душата ми! Ти си Господ и всичко можеш да направиш за мен, който се кая и прося Твоите блага. А Ти, Владичице на всички Ангели и човеци, всеблага и всеблагомогъща, като страшна повелителка, която прогонва и изгаря всички вражии сили, и може с бързината на мълния да разрушава неизброимите и различни козни на злите духове, избави ни от всякакъв грях и ни укрепи чрез Твоята сила за всяка добродетел; направи ни подобни на Твоя Син и наш Бог и на Тебе, Пресветата Дева, Майката на нашия Господ, защото ние се назоваваме с името на Христа, Твоя Син, като членове на Тялото Христово. Нека нашето название *християнин* да не бъде звук празен, и без сила, но всички да бъдем подражатели на Христа, *Началника на* нашата *вяра* (Евр. 12:2), и на Тебе, *Началнице на духовния градеж* (Акатист на Пресвета Богородица, икос 10). Нека всички да бъдем *като живи камъни, които съграждат от себе си духовен дом, свето свещенство, за да принесем духовни жертви, благоприятни Богу* (срв. 1 Петр. 2:5). О, Владичице, Владичице! Нека ненапразно Те наричаме Владичица: яви ни и ни явявай винаги Твоето свято, живо, действено владичество. Яви го като всеблага Майка на всеблагия Цар, която вършиш всичко за наше добро; прогонвай мрака от нашите сърца, отразявай стрелите на лукавите духове, които прелъстително се насочват към нас. Мирът на Твоя Син и Твоят мир нека да царува в сърцата ни, та всички винаги радостно да възклицаваме: Кой след Господа е като нашата Владичица, всеблагата, всеблагомогъщата и пребързата наша Застъпница? Затова и Те величаем, Владичице, затова Ти е дадено неизразимото изобилие на Божествената благодат, затова са Ти дадени неизказано дръзновение и сила пред Божия престол и дара на всемогъщата молитва, затова си благоукрасена с неизречена святост и чистота, и Ти е дадено от Господа недостижимо могъщество, за да ни съхраняваш и защитаваш, да се застъпваш за нас, да ни очистваш и спасяваш - нас, наследието на Твоя Син и Бог, и Твоето наследие. Спасявай ни, о, Пречиста, всеблага, премъдра и всеблагомогъща! Защото Ти си Майка на нашия Спасител, Който благоволи най-много към това да Го наричаме Спасител, както и самото Му име е Иисус, или Спасител. За нас, странстващите в този живот, е присъщо да падаме, защото сме облечени в многострастна плът, заобиколени сме от поднебесните духове на злобата, които ни прелъстяват за грях, живеем в прелюбодеен и грешен свят, който ни съблазнява за грях; а Ти си по-високо от всеки грях, Ти си пресветло Слънце, Ти си Пречиста, всеблага и всеблагомогъща, на Тебе е присъщо да очистваш нас, осквернените от грехове, както майката очиства децата си, когато смирено Те повикаме на помощ; на Тебе е присъщо да въздигаш нас, които непрестанно падаме, да се застъпваш за нас, нападаните от духовете на злобата, и да ни пазиш и спасяваш, и да ни наставяш да вървим неотклонно по пътя на спасението.

Дай ми, Владичице, сърдечна чистота, сърдечна простота, синовна доверчивост, преданост и любов към Тебе винаги, сега и всякога, и във вечните векове. Амин.